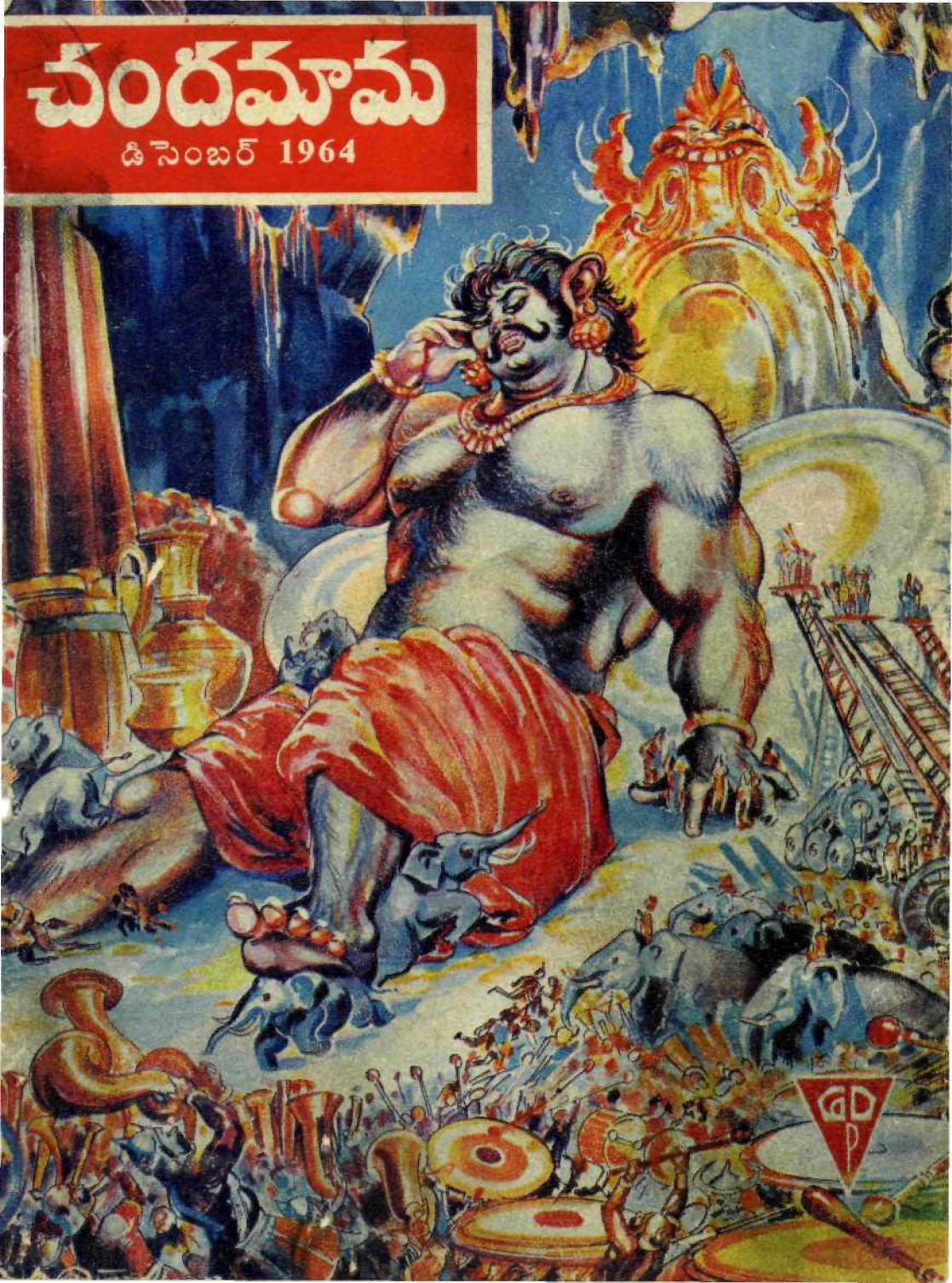

చందమామ

డిసెంబర్ 1964

Symbol of Quality Printing...

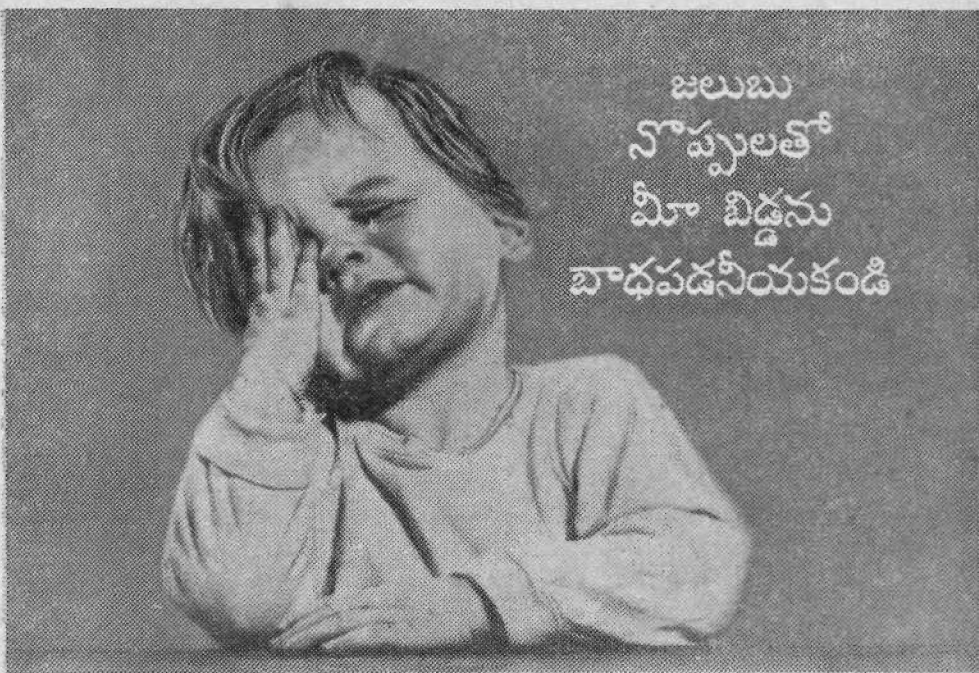

PRASAD PROCESS PRIVATE LIMITED

CHANDAMAMA BUILDINGS, MADRAS-26

BOMBAY & BANGALORE

జలుబు
నొప్పులతో
మీ బిడ్డను
బాధపడనీయకండి

విక్స్ వేపొరబ్ తక్షణమే ఉపశమనాన్ని కలుగజేస్తుంది...
మీ బిడ్డ సులభంగా శ్వాస పీల్చుకొనుటకు సహాయపడుతుంది...
రాత్రంతా సుఖంగా నిద్రిస్తాడు

మీ బిడ్డ మంచి-చెడలను చూడవలసిన బాధ్యత మీది. అందు చేత బిడ్డకు జలుబు నొప్పులు వచ్చినప్పుడు, ముక్కునుండి నీరు కారుట, కండ్లనుండి నీరుకారుట, గొంతు బొంగురు పోవుట, శ్రమతో శ్వాస పీల్చుకొనుట మొదలయిన మొదటి జలుబు చిహ్నాలు కనుసించిన వెంటనే విక్స్ వేపొరబ్ ను పులమండి.

మీ బిడ్డ జలుబుకు విక్స్ వేపొరబ్ అత్యుత్తమమైన నివారిణి ఎందుచేతనంటే ఇది జలుబు బాధిత భాగములన్నింటిలో, ఎచ్చట జలుబు ఎక్కువగా బాధిస్తుందో, అనగా, ముక్కు, గొంతు, ఛాతీలలో చాలా గుణకరంగా పనిచేస్తుంది. మీ బిడ్డ యొక్క మృదులైన చర్మానికి ఇది చాలా మంచిది.

విక్స్ వేపొరబ్ ను పులిమి, ఉన్ని ఇటుతో కప్పి, మీ బిడ్డను సుఖంగా పరుండబెట్టండి. రాత్రంతా మీ బిడ్డ సుఖంగా నిద్రించే సమయములో విక్స్ వేపొరబ్ దాని ప్రభావాన్ని కోససాగిస్తూ వుంటుంది. ఉదయానికల్లా అతి చెడ జలుబు కూడా పూర్తిగా పోయి, మీరు అమితంగా ప్రేమించే మీ గారాయి బిడ్డ సంతోషంగా మేలుకొంటాడు.

విక్స్ వేపొరబ్

3 సెజులలో

VV 464.

చందమామ

ఈ సంచికలో కథలు - వింతలు - విశేషాలు

భారత చరిత్ర - 39	...	2	నారదుడి కావం	...	33
నెహ్రూ కథ	...	5	అపూర్వసంఘటన	...	37
దుర్గేశనందిని - 7	...	9	అతితెలివి	...	42
అగ్రహించిన దేవత	...	17	మూడు సలహాలు	...	44
తగిన గురువు	...	23	రామాయణం	...	49
పెట్టని పరీక్ష	...	27	పృథుచక్రవర్తి	...	57

ఇవి గాక ఫోటో శిర్షికల పోటీ, మరి ఎన్నో ఆకర్షణలు.

అట్టి పరిపక్వంగా వేయించుట
సువాసన కలిగించే

పోల్సన్స్' కాఫీ
సంతృప్తికరంగా వేయించబడినది

పోల్సన్-వెన్న, నెయ్యి, పిండి మరియు టీ-వాడకంలో ఇంట్లో వాడుకపడం కూడాను.
బహుమాన కూపన్ లను కూడజెట్టండి. పోల్సన్ లిమిటెడ్ - బొంబాయి • ఆనంద • వాట్సా.

రెమి కస్టూర్ సోప్

Hykan

తాజా టీ
పరిమళమైన టీ
ఉత్తమ టీ

టాటా-ఫిన్లే టీ

సాటిలేని టీ!

* తాజాగా వుండుటకు టాటా-ఫిన్లే టీని ప్రత్యేకమైన ప్యాకింగ్‌లో సురక్షితముగా భద్రపరచుతారు.

* అతి సున్నితమైన సరిమళమిచ్చుటకు కావలసిన కోమలమైన ఆకులను మొగ్గలనే టాటా-ఫిన్లే టీలో ఉపయోగిస్తారు.

* టాటా-ఫిన్లే టీ మిశ్రణ (బ్లెండింగ్) అతి నిపుణతతో చేస్తారు. కనుకనే ఈ టీ చిక్కగా రుచికరంగా వుంటుంది.

టాటా-ఫిన్లే టీ త్రాగండి; ఆనందము అందుకోండి!

ఈ క్రింది రకాలలోను.

ప్యాకింగ్‌లోను టాటా-ఫిన్లే

టీ దొరుకుతుంది:-

ప్రెసిక్ డారిలింగ్, లలిత్ రిచ్ టీ,
మిల్టన్ రిచ్ టీ, బహదూర్ డబ్బె టీ,
షాన్ డబ్బె టీ

ప్రశ్నోత్తరాలు

CHITRA

1. జి. వెంకటేశ్వరరావు, రాజరంగపూరు

అన్నయ్యా, దీపావళి ప్రత్యేక సంచిక అట్టచివరి బొమ్మ చిత్రకారు లెవరు ?
అట్ట మీదా, అట్ట చివరా కలిపి ఒకే బొమ్మ. చిత్రకారులు శ్రీ వడ్డాది పాపయ్య.

2. కె. వెంకటేశ్వర్లు, గంగవరం

అన్నయ్యా, భారత చరిత్ర [నవంబరు]లో రాణి కర్ణావతి పై బహదూర్ షా దండెత్తి
రాగా, హుమయూన్ కర్ణావతి ప్రార్థనను త్రోసిపుచ్చి, రాజపుత్రుల వినాశనాన్ని
చూస్తున్నట్లు రచించారు. కాని నేను ఒక పుస్తకములో హుమయూన్, రాణి కర్ణా
వతి పంపిన రక్షను చేతికందుకొని అమెను తన చెల్లివలే భావించుకొని బహదూర్
షాను తరిమివేశెనని చదివితిని. వీది నిజం ?

భారత చరిత్రలోది నిజం. రెండవది కట్టుకథలాగా కనిపిస్తుంది.

3. కడలి వెంకటేశ్వరరావు, కాకినాడ

మామా, ప్రచురించిన కథ అన్నిటికీ ఒకే విధముగా డబ్బు పంపెదరా, లేక కథను
బట్టి పంపెదరా ?

కథను బట్టి.

4. ఎ. యస్. సూర్యవరావు, తిరుపతి

అన్నయ్యా, రామాయణం [నవంబరు]లో మీరు గరుత్మంతుడు వచ్చి రామ
లక్ష్మణులను బంధవిముక్తులను చేసెను అని వ్రాసినారు. కాని నేను లక్ష్మణుని
హనుమంతుడు సంజీవ మొక్కచే బ్రతికించినట్లు విన్నాను.

కొంచెం ఓపికపడితే యుద్ధకాండలో ఆ మట్టం కూడా వస్తుంది.

5. గొల్లపల్లి పట్టాభిరామశర్మ, దుద్దెడ

మామా, ప్రపంచపు వింతలు [అక్టోబరు]లో కాంచనజంగ అని ప్రకటించిరి...
ఇంతకూ కాంచనజంగనా ? లేక కాంచనగంగ శిఖరమా ?

కాంచనగంగ కాదు.

6. అలపాటి వెంకటమోహనగుప్త, విజయవాడ

అన్నయ్యా, నాలుగు నెలలు ఒకే వ్యక్తివి “ఫోటో వ్యాఖ్యలు” కరెక్టు అయిన అతనికి నాలుగు నెలలు డబ్బు పంపెదరా?

ఫోటో వ్యాఖ్యలు “కరెక్టు” కావటమంటూ లేదు. వచ్చిన వ్యాఖ్యలలో ఉత్తమమైనదానికి బహుమానం ఇస్తున్నాం. ఒకసారి బహుమానం పొందినవారు తిరిగి పొందగూడదన్న నియమం ఏమీ లేదు.

7. షేక్ అన్వార్ బాషా, అయిరాల

మామా, “ప్రపంచపు వింతలు”కు బొమ్మలు చిత్రకారులు వర్ణననుబట్టి వూహించి వేస్తున్నారా? లేక ఫోటోలను చూచి వేస్తున్నారా?

ఫోటోలను చూసే వేస్తున్నారు.

8. సిహెచ్. నరహరి, ఖమ్మం

ఏమండీ, సీరియల్ కథలు మీరే వ్రాయుదురా? లేక ఇతరులు వ్రాయుదురా? సీరియల్ కథలు మా ఆఫీసులోనే తయారవుతాయి.

బంగారు కవరింగ్ రాజా

NO. 41/1
Rs. 4-50

BALLS BENGAL EAR RINGS

RAJA. 508/5
Rs. 26-00

అభరణములు ధరించండి.

RAJA. 142L Rs. 4-00 PAIR

RAJA. 41/2
Rs. 4-00 PAIR

SPECIAL STONE RING
Rs. 10-00

DESIGN EAR RINGS
BIG SIZE Rs. 3-00.
MEDIUM Rs. 2-50.
SMALL Rs. 2-00.
PER PAIR.

RAJA 273
RAJA 290

2-4" SIZE Rs. 10-00... 2-2 SIZE Rs. 9-00 PER PAIR.

రాజాగోల్డుకవరింగ్ వర్క్స్ (REGD) POST BOX No. 38. H.O. మచిలీపట్నం.

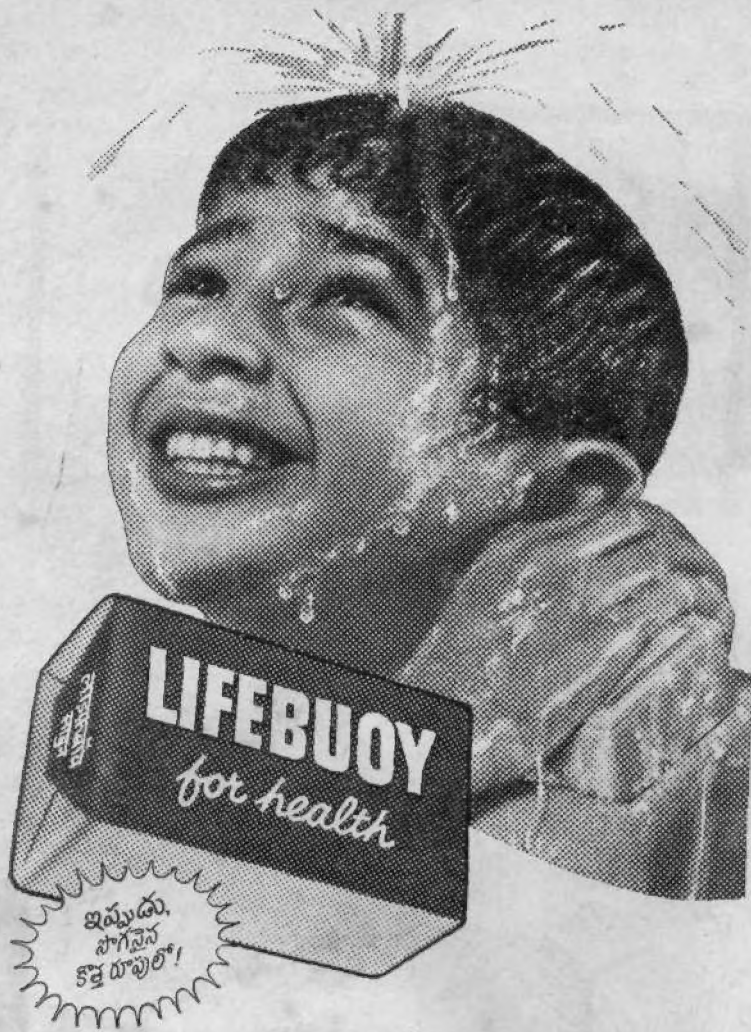
సెల్యులార్ లిమిటెడ్ వద్దనున్న విజయవాడ 2-మెయిన్ బజారు ఏలూరు-చిక్కవల్లి హైవే వద్ద 20

- కరకరలా దేవి
- రుచికరమైనవి
- పుష్పిని కలిగించేవి

సాతె బిస్కట్ అండ్ చాక్లెట్ కం. లి. పూనా-2

here's SBC-229 TM

ఇప్పుడు
సాగేవైన
కొత్త బాపులో!

ఎక్కడ
లైఫ్ బూయ్ వున్నదో
అక్కడ ఆరోగ్యము వున్నది

L. 47-77 TL

హిందుస్తాన్ లీవర్ ఉత్పత్తి

చందమామ

సంచాలకుడు : 'చక్రపాణి'

మానవుడు చంద్ర లోకానికి వెళ్ళే ప్రయత్నంలో మరొక మెట్టు ఎక్కాడు. అక్టోబరు 12 న "వస్టాడ్" (నూర్యోదయం) అనే పేరు గల అంతరిక్ష నౌక ఒకేసారి ముగ్గురు మనుషులను తీసుకుని అకాశంలోకి వెళ్ళిపోయి ఒక రోజుల్లా భూమి చుట్టూ 16 సార్లు తిరిగి, విమానం దిగినట్టుగా నేలపై వాలింది. ఇది భావి అంతరిక్షయానాలకు సమూహానా అనటానికి వీలున్నది. గ్రహాంతరయానాలు త్వరలోనే చూడగలం.

సంపుటి 35 - డిసెంబర్ '64 - సంచిక 6

భారత చరిత్ర

పానిపట్టు వద్దా, గోగ్రా వద్దా బాబరుకు ఓడిపోయినప్పటికీ అఫఘాన్ నాయకులు పూర్తిగా నిహతులు కాలేదు. తగిన నాయకుడే ఉంటే, కొత్తగా స్థాపితమైన మొగలు పరిపాలనను ప్రతిఘటించటానికి వారు పరవళ్ళు తొక్కుతున్నారు. షేర్ ఖాన్ సూర్ అనే వాడు వారికి తగిన నాయకుడుగా లభించాడు. అతని నాయకత్వం కింద అఫఘానులు మొగలుల ఆధిపత్యాన్ని తాత్కాలికంగా తుడిచిపెట్టి, కొద్దికాలం పాటు తమ ఆధిపత్యాన్ని పునఃప్రతిష్ఠించుకోగలిగారు కూడా.

షేర్ ఖాన్ సూర్ కథ బాబర్, అక్బర్ అద్భుత కథలకు తీసిపోయేది కాదు. అతను ఫరిద్ అనే పేరుతో అతి సామాన్యమైన జీవితం ప్రారంభించి, అష్టకష్టాలూ పడి, స్వప్రతిభతో పైకి వచ్చాడు. అతను సూర్ తెగకు చెందిన అఫఘాను వాడు. అతని

తాత ఇబ్రాహీమ్, తన కొడుకైన హసనును వెంటబెట్టుకుని పెషావరు ప్రాంతం నుంచి తూర్పుగా ప్రయాణం చేసి, బాబ్బర్ పరగణాలో సైనికవృత్తి చేసుకుంటూ స్థిరపడ్డాడు. అక్కడే 1472 లో ఫరిద్ జన్మించి ఉండవచ్చు.

కొంత కాలానికి ఇబ్రాహీమ్ కు ఢిల్లీ జిల్లాలో ఉద్యోగమయింది. అతని కొడుకు హసన్, జౌన్పూర్ గవర్నరు వద్ద ఒక బాగీరు సంపాదించుకున్నాడు. హసన్ కు ఇతర భార్యలున్నారు. ఫరిద్ సవతితల్లి హసన్ ను తన చెప్ప చేతలలో ఉంచుకున్నందు వల్ల, ఫరిద్ తన 22 వ ఏట ఇల్లు విడిచి జౌన్పూరు వెళ్ళాడు. అప్పటి నుంచి అతని జీవితంలో సంఘర్షణ ఆరంభమయింది. అందులో రాటు తేలి అతను మహా వీరు డయాడు. కష్టపడి చదువుకుని పర్షియన్ భాషా వాఙ్మయాలలో పారంగతుడయ్యాడు.

అతను సైన్యంలో హెచ్చు భాగం తన పక్షం చేసుకుని, సర్వస్వతంత్రుడయ్యాడు.

చునార్ పాలకుడైన తాజ్ ఖాన్ తన చిన్న భార్య అయిన లద్ మాలికతో హెచ్చు ప్రేమగా ఉంటున్నాడని అతని పెద్దకొడుకు తండ్రిని హత్య చేశాడు. అయితే వైధవ్యం ప్రాప్తించిన లద్ మాలిక షేర్ ఖాన్ ను పెళ్ళాడి, చునార్ దుర్గాన్ని అతనికి ఇచ్చేసింది. 1531 లో హుమాయూన్ పై అఫ్ ఘానులు తిరుగుబాటు చేశారు. అప్పటికి ఆ తిరుగుబాటుతో షేర్ ఖాన్ కు ఏమీ సంబంధం లేదు. హుమాయూన్ చునార్ దుర్గాన్ని ముట్టడించాడు. షేర్ ఖాన్ లొంగిపోయి ఆత్మరక్షణ చేసుకున్నాడు.

తమ పై షేర్ ఖాన్ పెత్తనం నానాటికి పెరుగుతూండటం సహించలేక లోహనీ అఫ్ ఘానులూ, జలాల్ ఖాన్ సైతం అతన్ని నిర్మూలించ యత్నించారు. షేర్ ఖాన్ ఈ ప్రయత్నాన్ని భగ్నంచేశాడు. ఆ మీదట

వారు, 1533 సెప్టెంబరులో, బెంగాలు రాజైన మహ్మద్ షాను ఆశ్రయించారు. బిహారు నగరానికి తూర్పున సురజేగర్ వద్ద షేర్ ఖాన్ బెంగాలు సుల్తానునూ, లోహనీలనూ ఓడించాడు. ఈ విజయం షేర్ ఖాన్ జీవితంలో ఒక పెద్ద సాఫాసమయింది.

హుమాయూన్ గుజరాతు రాజైన బహదుర్ షా పైకి దండెత్తిపోయిన అధనులో షేర్ ఖాన్ ఆకస్మికంగా బెంగాలు రాజధాని గౌర్ వద్ద ప్రత్యక్షమయ్యాడు. బెంగాలు సుల్తాను మహ్మద్ షా దుర్బలుడు; అతను షేర్ ఖాన్ కు 13 లక్షల బంగారు నాణాల విలువ గల పరిహారమూ, మూడు వేల చదరపుమైళ్ళ లోపు గల ప్రాంతమూ ఇచ్చుకుని సంధి చేసుకున్నాడు. ఇందు వల్ల షేర్ ఖాన్ బలమూ, ప్రతిష్ఠా పెరిగాయి. గుజరాతు పాలకుడు బహదుర్ షా దియాకు పారిపోయాక, అనేక అఫ్ ఘాన్ నాయకప్రముఖులు షేర్ ఖాన్ పక్షమయ్యారు.

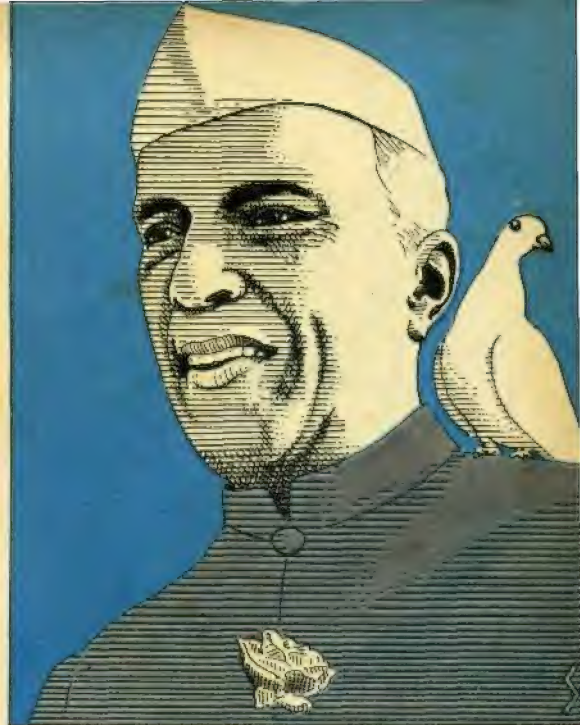

నేహూ కథ

6

జవాహర్ లండనులో రెండేళ్ళున్నాడు. డబ్బు ధారాళంగా ఖర్చు పెడుతూ, సుఖ మయమైన జీవితం గడిపాడు. ఇంటి నుంచి తండ్రి ఎంత ధారాళంగా డబ్బు పంపేవాడో అంత కన్న ధారాళంగా దాన్ని ఖర్చు చేసే వాడు జవాహర్. తన కొడుకు “చెడి పోతున్నా”డని మోతీలాలుకు భయంగా ఉండేది. కాని జవాహర్ చెడిపోలేదు; కొద్ది కాలం బ్రిటిషు ధనికవర్గం వాళ్ళ దుబారా పద్ధతులను అనుకరించి చూశాడు; త్వర లోనే అతనికి ఆ రకం జీవితం పైన మొహం మొత్తింది.

కేంబ్రిజ్ చదువు పూర్తి అయ్యాక జవా హర్ కు ఒక జల గండం తప్పింది. అతను ఒకసారి నార్వే వెళ్ళాడు. అతనూ, అతని అనుచరులూ కొండల మీద తిరగటానికి వెళ్ళి, బడలి హోటాలుకు చేరుకున్నారు. హోటాలులో స్నానాలకు ఏర్పాట్లు లేవు. తువాళ్ళూ అవీ తీసుకుని జవాహర్ మరొక ఇంగ్లీషు యువకుడితో సహా ఆ దాపులలో ఉన్న కొండ వాగులో స్నానం చెయ్యటానికి వెళ్ళాడు. నీటిలో దిగేటప్పుడు జవాహర్

కాలు జారింది. మంచులాగున్న ఆ నీటిలో అతని శరీరం కొయ్యబారిపోయి, చెయ్యి కాలా అడలేదు. అతి వేగంగా ఉన్న ప్రవాహం వెంబడి అతను కొట్టుకు పోసా గాడు. అతని వెంట ఉన్న ఆంగ్ల యువకుడు ఒడ్డు వెంబడి పరిగెత్తి, ఎలాగో జవాహర్ కాలు చిక్కించుకుని బయటికి లాగాడు.

అప్పటికీ జవాహర్ ఎలాటి గండం తప్పించుకున్నాడో అతనికి తెలిసిందికాదు. అతని కాలు జారిన చోటికి ఒక ఫర్లాంగు దిగువన ఒక జలపాతం ఉన్నదనీ, అది చాలా ఎత్తయినదనీ తెలిసినప్పుడు ఆ సంగతి తెలిసినప్పటికీ.

జవాహర్ ఇంగ్లండులో మొత్తం ఏడేళ్లు గడిపి 1912 ఆఖరులో స్వదేశానికి తిరిగి వచ్చాడు. దేశంలోని రాజకీయోద్యమ మంతా మితవాదుల చేతుల్లో ఉన్నది. అతి వాదులకు నాయకుడైన తిలక్ జైలులో ఉండి “గీతా రహస్యం” రాసుకుంటున్నాడు. బీహారు రాష్ట్రంలోని బంకిపూర్‌లో 1912 క్రిస్మస్‌లో కాంగ్రెసు సమావేశం జరిగింది. దానికి జవాహర్ డెలిగేటుగా వెళ్ళాడు. ఆ కాంగ్రెసు వాతావరణం చూసి అతను నిర్భాంత పోయాడు. సమావేశంలో పాల్గొన్న వారందరూ “ఇంగ్లీషు నేర్చిన పై తరగతి” వాళ్ళు. సమావేశం

కూడా రాజకీయ సమావేశంగా కాక “సోషల్” సమావేశంగా కనిపించింది. వారి మధ్య గోఖలే ఎంతో ఉన్నతుడుగా కనిపించాడు. గోఖలే మితవాదే అయినప్పటికీ, రాజకీయ, పౌర సమస్యలను గురించి ఆయన కుండిన గాఢ సంతాపం జవాహరును చాలా ఆకర్షించింది.

జవాహర్ హైకోర్టులో ప్రాక్టీసు ప్రారంభించాడు. న్యాయవాది పృథ్వి కొంత కాలం పాటు సరదాగానే ఉందిగాని ఆ తరవాత విసుగు పుట్టించింది. నిజానికి జవాహర్ ఆ పృథ్వికి తగినవాడు కాదు. ఇతర స్నేహితులనూ, వారి అభిప్రాయాలనూ, సంభాషణలనూ వింటున్నకొద్దీ అతనికి వారిపైన అసహ్యం పుట్టుకొచ్చింది.

అతనికి కావలసిన రాజకీయాలు కూడా దేశంలో లేవు. అతని దృష్టిలో రాజకీయాలంటే ప్రజలు చైతన్యంతో కదలటమూ, పర ప్రభుత్వంతో సంఘర్షణ పడటమూ, ప్రతిఘటనా. కాంగ్రెసు బొత్తిగా నిర్దీపంగా ఉండి పోయింది. అయినా అతను కాంగ్రెసులో చేరి, ఏదన్నా తీవ్ర సమస్య లేర్పడినప్పుడు ఉత్సాహంతో పని చేసేవాడు.

అతను వేట ద్వారా కొంత ఉత్సాహం పొందుదామని కూడా ప్రయత్నించాడు.

కాని అందులో కూడా అతని కంత సరదా కలగలేదు. ఆడవిలోకి వెళ్ళటం పరమా సరదాగానే ఉండేదిగాని, చంపటంలో ఆసక్తి ఉండేది కాదు. ఒకసారి కాశ్మీరులో వేటాడుతూ ఒక ఎలుగుబంటిని చంపాడు. మరొకసారి ఒక జింక దెబ్బతిని, అతని కాళ్ళ దగ్గర పడి, కన్నీరు కారే పెద్ద కళ్ళతో అతని కేసి చూసింది. జవాహర్ అ కళ్ళను మరిచిపోలేక పోయాడు—వేటకు స్వప్తి చెప్పేశాడు.

1905 లో గోఖలే పూనాలో సర్వెంట్స్ ఆఫ్ ఇండియా సొసైటీ స్థాపించాడు. అందులో సభ్యులుగా చేరేవారు దారి ద్రాన్ని ఆరాధిస్తూ దేశసేవ చేస్తామని ప్రమాణం చెయ్యాలి. ఈ సంస్థ యొక్క ఆశయాలు జవాహరును ఆకర్షించాయి గాని అతనందులో సభ్యుడుగా చేరలేదు.

ఈ సమయంలోనే జవాహర్ మొట్ట మొదటగా గాంధీని గురించి విన్నాడు. 1913 నవంబరులో గాంధీ దక్షిణ ఆఫ్రికాలో 2,500 మంది భారతీయ క్రామికుల చేత తన నాయకత్వం కింద సత్యాగ్రహం చేయించి ఘన విజయం సాధించాడు. రాజకీయ చైతన్యంలో ఈ కొత్త పద్ధతితో పేదలూ, అజ్ఞానులూ, పీడితులూ అయిన

వారు విజయం సాధించటం జవాహరును చాలా ఆకర్షించింది. అతనికి ఏ విధమైన చైతన్యమైనా ఇష్టమే.

మొదటి ప్రపంచ యుద్ధానికి పూర్వం ఇటలీ నిష్కారణంగా టర్కీ పైన దాడి చేసి కొన్ని ప్రాంతాలు ఆక్రమించుకున్నది. బాల్కన్ యుద్ధాలు సాగాయి. అందులో గ్రీసూ, బల్గేరియా, సెర్బియా మొదలైన దేశాలు టర్కీ పై తలపడ్డాయి. టర్కీ ప్రాచ్యదేశమనీ, మిగిలినవి పాశ్చాత్య దేశాలనీ భావం ఉండటం చేత భారతీయుల సానుభూతి టర్కీ వైపున ఉండింది. అది ఆలా ఉండగా భారతదేశంలోని ముస్లిము

లకు టర్కీ నుల్తాను ఖలీఫా. క్షతగాత్రులైన టర్కీ సైనికులకు చికిత్స చెయ్యటానికి వెళ్ళిన వైద్యబృందంలో భారతీయ జాతీయ వాది డాక్టరు ఎం. ఎ. అన్నారీ కూడా ఉన్నాడు. ఆయనను జవాహర్ 1905 లో లండనులో మొదటిసారి కలుసుకున్నాడు.

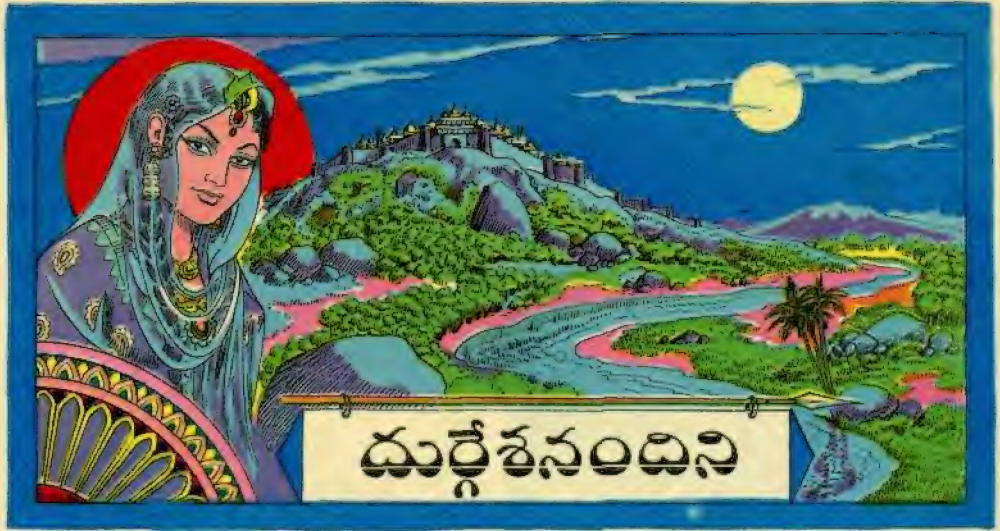
ఆగస్టు 1914 లో తొలి ప్రపంచ యుద్ధం ప్రారంభమయింది. అది ఎక్కడో జరుగుతూ ఉండటం చేత దాని 'సెగ' భారత దేశానికి సోకలేదు. రాజకీయ చైతన్యం పూర్తిగా అణగారి పోయింది. పైకి అందరూ బ్రిటను గెలవాలనే అరిచినప్పటికీ, మిత వాదులు సైతం జర్మనీ పట్ల కొంత సానుభూతి కలిగి ఉంటూ వచ్చారు. అది జర్మనీ పై ప్రేమ ఉండి కాదు; భారతదేశాన్ని నిర్బంధంలో ఉంచిన బ్రిటిషువారికి జర్మనీ చేతిలో పరాభవం జరిగితే తద్వారా కొంత సంతృప్తి పొందుదామనే. జర్మనీ గెలవాలని కోరటానికి మరొక అల్పకారణ మేమంటే

ప్రపంచ యుద్ధంలో టర్కీదేశం జర్మనీ పక్ష మయింది.

యుద్ధం రెండో సంవత్సరంలో భారత దేశంలో కుట్రలు సాగినట్టూ, కాల్పులు జరిగినట్టూ, బ్రిటిషు అధికారులు పంజాబులో దౌర్జన్యంగా సైనిక సమీకరణ చేస్తున్నట్టూ వార్తలు వచ్చాయి. పది లక్షల మందికి పైగా భారతీయులు యుద్ధ చర్యలకు గాను నియోగించబడ్డారు. దేశ రక్షణ చట్ట నియమాల ననుసరించి సరి అయిన వార్తలు దాచి పెట్టటం చేత వెర్రి పుకార్లు వ్యాప్తిలోకి వచ్చాయి.

ఈ వాతావరణంలో జాతీయ భావాలు తిరిగి తల ఎత్తాయి. 1914 జూన్ 17 న తిలక్ జైలు నుంచి విడుదల అయ్యాడు. తరువాత ఒక సంవత్సరానికి "గీతా రహస్యం" అచ్చయి, చురుకుగా అమ్ముడయింది. గీతలోని కర్మయోగాన్ని రాజకీయ చైతన్యపరంగా తిలక్ వ్యాఖ్యానించాడు.

7

[దుర్గంలోకి ప్రవేశించిన పరాసు యోధుడు కతలాఖాన్ సేనాపతి అయిన ఉస్మాన్‌ఖాన్. విమల జగతనింహుణ్ణి తిలోత్తమ గదికి చేర్చి, పైకి వెళ్ళేసరికి ఉస్మాన్‌ఖాన్ ఆమెను వట్టుకుని, ఆమె వద్ద ఉన్న తాళపు చెవులు తీసుకుని, ఆమెను బంధించి ఒక సైనికుడి కావలాలో ఉంచి, రహస్య ద్వారంకుండా కొంతమంది పరాసులను దుర్గంలోకి ప్రవేశ పెట్టాడు. విమల తనకు కావలావున్న పరాసు సైనికుణ్ణి మోసగించి, తప్పించుకు పోయింది.]

శత్రువులు కోటలో ప్రవేశించిన సంగతి వీరేంద్రసింహుడికి తెలియబరచటం తన ప్రథమ కర్తవ్యం గనుక విమల ఆయన శయన మందిరం దిక్కుగా పరిగెత్తరాగింది. మధ్య దారిలో ఆమెకు "అల్లా హూ అక్బర్!" అన్న నినాదం వినిపించింది. అది పరాసుల విజయ నినాదం.

క్రమంగా దుర్గంలో కలకలం జాస్తి కాసాగింది. నిద్రపోతున్న వారంతా లేచి

నట్టున్నారు. ఆమె కంఠారు పడుతూ వీరేంద్రసింహుడి శయన మందిరం కేసి వెళ్ళింది. అక్కడ కోలాహలంగా ఉన్నది. పరాసు సైనికులు తలుపు పగలగొట్టి లోపల ప్రవేశించారు. వీరేంద్రసింహుడు చేత కత్తి పట్టి, వెర్రివాడిలాగా గిరగిరా తిప్పుతున్నాడు. ఆయన శరీరమంతటా రక్త ప్రవాహాలు. చివర కతని పోరాటం వ్యర్థమైపోయింది. ఒక పరాసువాడి నిడుపైన కత్తి దెబ్బతో

బంకించంద్ర చట్టోపాధ్యాయ

వీరేంద్రసింహుడి కత్తి ఎగిరి, కింద పడి పోయింది. మరుక్షణం అతను పతానులకు బండిగా చిక్కిపోయాడు.

విమల ఇదంతా కళ్ళారా చూసి హతాశురాలైపోయి, "ఇప్పటికైనా మించి పోలేదు. తిలోత్తమను కాపాడవచ్చు," అనుకుని, తిలోత్తమ గది కేసి పరిగెత్తింది. కాని తిలోత్తమ గదిని చేరుకోవటం ఆమెకు సాధ్యం కాలేదు. అంతటా పతానులు పోరాడుతున్నారు. దుర్గాన్ని దోచిడి చేస్తున్నారు. దుర్గం పతానుల కైవసమయినట్టు స్పష్టమయింది. పతానుల చేతిలో పడకుండా తిలోత్తమ గదిని చేరుకోవటం

అసంభవమని గ్రహించి విమల వెనక్కు తిరిగింది. తిలోత్తమా జగతసింహుల కి ప్రమాద వార్త ఎలా చేర్చాలో ఆమెకు తోచలేదు.

ఈ విషయమే ఆలోచిస్తూ ఆమె ఒక గదిలో కూర్చున్నది. అంతలోనే కొంతమంది పతాను సైనికులు ఒక్కొక్క గదే దోచుకుంటూ తానున్న గది కేసి వస్తున్నట్టు ఆమెకు పొడకట్టింది. వారి నుంచి తప్పించుకునే మార్గం లేక ఆమె ఒక పెట్టె వెనక సక్కి దాక్కున్నది.

సైనికులా గదిలో ప్రవేశించి అందులో ఉన్న వస్తువులన్నీ సంగ్రహించ వారంబించారు. వారా పెట్టె తెరవటానికి వచ్చి తప్పక తనను చూస్తారు. అయినా విమల ధైర్యం కోల్పోక, పతానుల చర్య లన్నిటినీ పెట్టె వెనుక నుంచి క్రథగా గమనిస్తున్నది. సైనికులు తాము సంగ్రహించిన వస్తువులను చూసుకుని మురిసిపోతూ, ఉబ్బి తబ్బిబ్బవుతున్న అదను చూసుకుని విమల పెట్టె వెనక నుంచి లేచి బయటికి జారుకున్నది.

ఆమె గది నుంచి బయటికి వచ్చిందో లేదో, వెనకపాటున ఎవడో ఆమె చెయ్యి పట్టుకున్నాడు. ఆమె వెనక్కు తిరిగి చూస్తే, రహిమ్ శేఖ్ !

“ఇప్పు డెలా తప్పించుకు పారి పోతావు?” అన్నాడు రహీమ్.

జాణ అయిన విమల ఒక్క క్షణం ఆలోచించి, “మాట్లాడకు! నేరు మూసుకుని నా వెంట రా!” అంటూ రహీమ్ చెయ్యి పట్టుకుని బయటికి లొక్క పోయింది. రహీమ్ సమ్మతంగానే ఆమె వెంట వెళ్ళాడు.

విమల అతన్ని ఏకాంత స్థలానికి తీసుకు పోయి, “ఛీ, ఛీ! నువ్వెలా చేస్తావని నే నెన్నడూ అనుకోలేదు! నన్ను ఒంటిగా పైన విడిచి ఎక్కడికి పోయావు? నీ కోసం వెతుకుతూ కొట అంతా తిరగలేక చచ్చాను,” అన్నది. ఈ మాట అంటూ ఆమె అతని కెసి చూసిన చూపులకు శేఖ్ చిత్తయిపోయాడు.

“నేనేం చెయ్యను? సేనాపతిగారి కోసం తెగ వెతికాను. అయిన అందరనుకుని పైకి వస్తే నువు లేవు,” అన్నాడు రహీమ్ శేఖ్.

“నువ్వెంతకూ రాకపోయే సరికి నన్ను మరిచిపోయా వనుకుని నిన్ను వెతుక్కుంటూ బయలుదేరాను. ఇంకా నయం, కనిపించావు? హమ్మయ్య, బతికిపోయాను! శేఖ్, ఇంక ఆలస్యం చెయ్యకు. దుగ్గం చిక్కిపోయినట్టే. ఇద్దరమూ పారి పోదాం పద,” అన్నది విమల.

“ఇవాళ కాదు. రేప్పొద్దున పోదాం. యజమానితో చెప్పకుండా ఎలా పోవటం?” అన్నాడు రహీమ్.

“అయితే పద, ఇప్పటి నుంచే నగా సట్రా, డబ్బూ దనకమూ అంతా మూట గట్టుకుని జాగ్రత్త పెట్టుకోవాలి. లేకపోతే ఏ సైనికుడో కాజేస్తాడు,” అన్నది విమల.

“పద,” అన్నాడు రహీమ్.

తాను కనీసం ఇతర సైనికుల చేతిలో పడకుండానైనా రహీమ్ కాపాడతాడని ఆమె ఉద్దేశం. ఆమె శంకించినట్టే వాళ్ళకు అనేక మంది సైనికులు తగిలారు, కాని రహీమ్ ను చూసి వారు ఏమీ చేయలేదు. వాళ్ళల్లో

చందమామ

కొందరు రహీమ్ అదృష్టాన్ని గొప్పగా అభినందించారుకూడా.

విమల రహీమ్ నొక గదికి తీసుకు పోయింది. అక్కడ ఎన్నో పెట్టెలూ, రక రకాల విలువైన వస్తువులూ ఉన్నాయి. "దీనిపైదే నా పడక గది. ఇక్కడ నీకేమేం కావాలో ఏరుకుని మూట గట్టుకుంటూ ఉండు. నేను పైకి వెళ్ళి, నా వస్తువులు తీసుకుని ఇప్పుడే వస్తాను, సరేనా?" అన్న దామె, తాళపు చెవుల గుత్తి ఒకటి రహీమ్ కేసి విసురుతూ.

గదిలో ఉన్న వస్తువులు చూస్తుంటే రహీమ్ కళ్ళు చెదిరిపోయాయి. అతను

వేగంగా పెట్టెలన్నీ తెరవటంలో నిమగ్నుడై పోయాడు. విమల ద్రోహం చేస్తుందన్న శంక అతనిలో కలగనేలేదు. ఆమె బయటికి వెళ్ళి తలుపులు మూసి తాళం వేసేసింది. రహీమ్ ఖైదీ అయిపోయాడు.

విమల తిలోత్తమ గది కేసి పరిగెత్తింది. అది దుర్గానికి ఒక మూలలో ఉన్నది, దానికి దిగువనే నది ప్రవహిస్తున్నది. అప్పటి కింకా సైనిక విద్రోహు లెవరూ అటుగా రాలేదు. దుర్గంలో చెలరేగే కోలాహలం తిలోత్తమా జగతసింహులకు వినిపించిందో లేదో కూడా సూ. విమల ఒక్కసారిగా తిలోత్తమ గదిలోకి ప్రవేశించక, తలుపు సందుకుండా లోపలికి చూసింది. తిలోత్తమ మంచం మీద కూర్చుని ఉన్నది. జగత సింహుడు వక్కనే నిలబడి ఆమె ముఖం లోకి చూస్తున్నాడు. తిలోత్తమ కంట నీరు పెట్టుకుంటున్నది, జగతసింహు డామె కన్నీర్లు తుడుస్తున్నాడు. అవి విడ్డొక్కలు అశ్రువులని విమల కనిపించింది.

విమల లోపలికి వస్తుండగానే జగత సింహుడు, "బయట ఆ కోలాహల మేమిటి?" అని అడిగాడు.

"పరానుల విజయధ్వనాలు. వాళ్ళు ఏ క్షణానైనా ఇక్కడికి రావచ్చు. మీరు

త్వరగా ఏదో ఒక మార్గం ఆలోచించండి,” అన్నది విమల.

“ఏరేంద్రసింహు డెక్కడ?”

“శత్రువులకు చిక్కిపోయారు.”

ఈ మాట వింటూనే తిలోత్తమ కెప్పున అరిచి, స్పృహ తప్పి శయ్యపై పడి పోయింది. జగతసింహుడి ముఖం నిస్తేజ మయింది. అతను విమలతో, “నీవు తిలోత్తమ సంగతి చూడు,” అన్నాడు.

విమల పన్నీరు బుడ్డి తీసుకుని తిలోత్తమ ముఖం పైన చల్లి, విసరసాగింది. పరానుల కోలాహలం అప్పుడు దగ్గరలో వినిపిస్తున్నది. విమల అశ్రుకంతంతో, “వచ్చేస్తున్నారు!

వచ్చేస్తున్నారు! ఏం కానున్నది, యువ రాజా? ఏం కానున్నది?” అన్నది.

జగతసింహుడు కళ్ళ నిప్పులు ధాల్చుతూ, “ఒంటరిగాణ్ణి ఏం చెయ్యగలను? నీ సఖిని రక్షించటానికి నా ప్రాణాలు ధారపోస్తాను,” అన్నాడు. శత్రువుల కోలాహలమూ, కత్తి కటాక్ష చప్పుళ్ళూ మరింత సమీపంగా వినిపిస్తున్నాయి. విమల గట్టిగా, “తిలోత్తమా, ఇలాటి సంగట సమయంలో స్పృహ తప్పి పోతివే, నిన్నెలా కాపాడేటట్లు?” అన్నది.

తిలోత్తమ కళ్ళు తెరిచింది.

“యువ రాజా, తిలోత్తమకు స్పృహ వచ్చింది,” అన్నది విమల.

"ఈ ఇంట్లో ఉండగా ఆమె నెవరూ కాపాడలేదు. తిలోత్తమ బయటికి రాగల స్థితిలో ఉన్నట్టయితే నేను మిమ్మల్ని బయటికి చేర్చగలిగి ఉందును, కాని ఆమెలో అంత శక్తి లేదు. శత్రువులు వచ్చి పడుతున్నారు. ఏమిటా, నేను నా ప్రాణాల నైతే అర్పించగలను గాని, తిలోత్తమను రక్షించ లేనందుకు విచారిస్తున్నాను," అన్నాడు జగతసింహుడు.

ఏమిట తిలోత్తమను చచ్చిన ఎత్తుకుని, "అయితే పదండి. నేను తిలోత్తమతో సహా మీ వెనకే వస్తాను," అన్నది. వాళ్ళు గది దాటి వచ్చే సరికల్లా పఠాను సైనికు లెదురై,

"అల్లాహా అక్బర్!" అని కేకలు పెట్టారు. వారు జగతసింహుడి పై లంఘించారు.

ఒక్క క్షణంలో జగతసింహుడు తన కరవాలంతో ఒక సైనికుడి గుండెల్లో పొడిచాడు. ఆ సైనికు డెక చావు కేక పెట్టి పడిపోయాడు. వాడి గుండెలో గుచ్చుకున్న కత్తిని తీసేలోపుగా మరొక సైనికుడు జగతసింహుడి మెడకు గురిచేసి బల్లెం విసిరాడు. జగతసింహుడు మెరుపులాటి వేగంతో దాన్ని పట్టుకుని ఆ సైనికుడి పైన ఎంత బలంగా విసిరాడంటే, వాడా క్షణంలోనే ప్రాణాలు విడిచాడు. మిగిలిన ఇద్దరు పఠానులూ ఒకే సారి తమ కత్తులను అతనిపై విసిరారు.

రెప్పపాటులో అతను ఒక కత్తిని తన కరవాలంతో పడగొట్టు గలిగాడు. కాని రెండవది అతని భుజానికి తగిలి గాయం చేసింది. ఆ దెబ్బ తగులుతూనే అతను గాయపడిన సింహం లాగా అయిపోయి, తనను గాయపరిచిన వాణ్ణి ఒక్క వేటున చంపేశాడు. ఈలోపుగా దెబ్బతిన్న పరాసువా డొకడు ఎడమ చేత్తో ఒక బాకు విసిరాడు. అది జగతసింహుడి ఛాతీకి తగిలింది. అయితే అతని కది నూది గుచ్చుకున్నట్టు కూడా లేదు. అతనా సైనికుడి నడుము పైన బలంగా తన్నే సరికి వా డంత దూరాన వెళ్ళి పడ్డాడు. జగతసింహుడు తన కత్తితో వాడి తల సరికెయ్య బోయేలోగా, "అల్లాహా అక్బర్!" అంటూ అనేక మంది పరాసు సైనికుల కిక్కిడికి వచ్చారు.

ఇంక పోరాటమంటే చావేనని అతను తెలుసుకున్నాడు. అతని శరీరమంతా రక్తంతో తడిసి ఉన్నది.

తిలోత్తమ ఇంకా విమల చేతుల్లోనే స్పృహతప్పి ఉన్నది. విమల ఏడుస్తున్నది. జగతసింహుడి రక్తంతో ఆమె చీరె కూడా తడిసిపోయింది.

గది అంతా పరాసు సైనికులతో నిండి పోయింది. జగతసింహుడు కత్తిని నేలపై

మోపి, దీర్ఘంగా నిట్టూర్చి, కొద్దిగా తూల పాగాడు. ఒక్కసారిగా చాలా రక్తం పోవటం చేత అతనికి నీరసం వచ్చేసి, కళ్ళు మూసుకు పోతున్నాయి.

ఆ సమయంలో ఒక సైనికుడు, "ఒరే, తొత్తూ! కత్తి కింద వడెయ్యరా, నీ ప్రాణాలు తియ్యం!" అన్నాడు.

ఈ మాటలు వింటూనే జగతసింహుడు, ఆరే నివ్వుపై అజ్ఞం పోసినట్టయిపోయి, ఒక్క కత్తి వేటుతో ఆ మాట అన్నవాడి తల సరికేశాడు. వాడి పైన పాదం పెట్టి, "రాజపుత్రుడు తన ప్రాణాల నెలా విసర్జిస్తాడో చూడండి!" అని గర్జించాడు.

మళ్ళీ సైనికులు కత్తులు యుళిపించారు. తాను ఒంటరిగా పోరాటం సాగించటం సాధ్యం కాదని జగతసింహుడు గ్రహించాడు. సాధ్యమైనంత మంది పతానులను చంపి ప్రాణాలు వదులుదామనుకున్నాడు. అతను స్పృహతప్పి పడిపోతూ ఈ మాటలు విన్నాడు:

“కబడ్డార్! రాజకుమారుడి ప్రాణాలు తీయవద్దు! సింహాన్ని మర్యాదగా ప్రాణాలతో పట్టుకుని బోనులో ఉంచవలసి ఉన్నది,” అ మాట లన్నది ఉస్మాన్‌ఖాన్.

ఉస్మాన్‌ఖానూ, అతని సైనికు డొకడూ కలిసి జగతసింహుణ్ణి ఎత్తి శయ్యపై పడుకోబెట్టారు. జగతసింహుడి ప్రియురాలైన తిలోత్తమ శయ్య అతనికి మరణశయ్య అయే పరిస్థితి ఏర్పడింది.

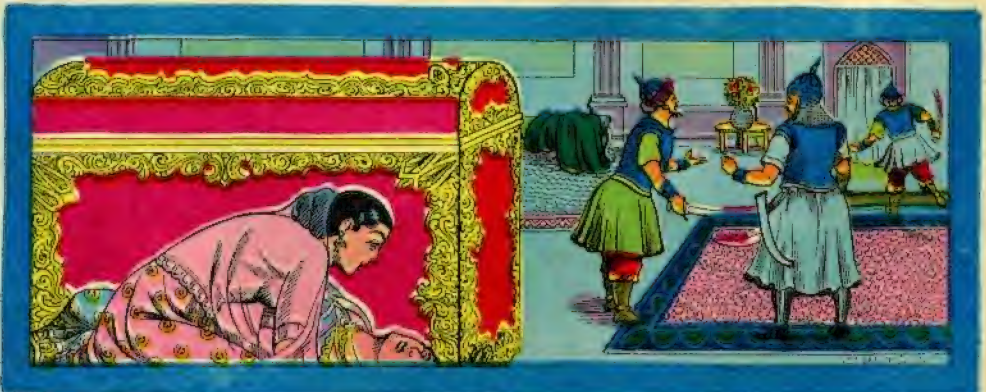
ఉస్మాన్‌ఖానుకు గది లోపల స్త్రీలిడ్డరూ కనిపించలేదు. “ఆ స్త్రీ లేమయారు?” అని అత నడిగాడు.

జరిగిన దేమిటంటే, రెండో దఫా కత్తుల యుద్ధం సాగగానే, విమల జరుగనున్నది గ్రహించి, తిలోత్తమతో సహా ఒక పెద్ద పెట్టె వెనక నక్కి దాక్కున్నది. ఆమె కంతకంటే ఉపాయం కనిపించలేదు.

ఉస్మాన్‌ఖాన్ వారిని కానక, తన సైనికులతో, “వాళ్ళెక్కడ ఉన్నారో వెతకండి. కోట అంతా గాలించండి. దాసిది మహాచురుకైనది. అది తప్పించుకు పోగూడదు. అందువల్ల మనకు భయమున్నది. విరేంద్రసింహుడి కుమార్తె పై మాత్రం ఎలాటి అత్యాచారమూ జరగటానికి వీల్లేదు, జాగ్రత్త!” అన్నాడు.

ఆ సమయంలో ఒక సైనికుడు పెట్టెపైగా తొంగిచూసి, “వాళ్ళెక్కడ ఉన్నారు, మజార్!” అన్నాడు.

ఉస్మాన్‌ఖాన్ ముఖం వికసించింది. “బయటికి వచ్చేయండి. భయమేమీలేదు,” అన్నాడతను. —(ఇంకా వుంది)

ఆగ్రహించిన దేవత

పట్టు వదలని విక్రమార్కుడు చెట్టు వద్దకు తిరిగి వెళ్ళి, చెట్టు పైనుంచి శవాన్ని దించి భుజాన చేసుకుని, ఎప్పటిలాగే మౌనంగా శ్మశానం కేసి రాసాగాడు. అప్పుడు శవంలోని బేతాళుడు, "రాజా, ఏ దేవతను తృప్తి పరచటానికి గాను నీవీ నిశిరాత్రివేళ ఈ విధంగా శ్రమపడుతున్నావో నాకు తెలియదు గాని, దేవతలను తృప్తి పరచటం మానవులకు సాధ్యమైన పని కాదు. ఒక్కొక్కసారి మానవులు చూపే భక్తి వాళ్ళకు ఆగ్రహం కూడా తెప్పిస్తుంది. ఇందుకు తార్కాణంగా నీకు చెప్పింది కుట్టే మల్లడి కద చెబుతాను విను," అంటూ ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు:

ఒకప్పుడు నరకంలో యమకింకరులు ఒక పాపిని ముళ్ళ మీదుగా నడిపించి, కాళ్ళూ, చేతులూ విరిచి కట్టి కాలిన ఇసుక దిబ్బ మీద పడేసి వెళ్ళిపోయారు. పాపి బాధకు తట్టుకోలేక గట్టిగా ఏడుస్తున్నాడు.

బేతాళ కథలు

అప్పుడు ఆకాశమార్గాన వెళుతున్న ఒక దేవతాస్త్రీ వాడి ఆక్రందన విని, జాలిపడి, వాడున్న చోటికి దిగి వచ్చి, వాడి కాళ్ళలో గుచ్చుకున్న ముళ్ళన్నీ తీసేసి, వాడి బాధ కొంత తగ్గించి, తన దారిన తాను స్వర్గానికి వెళ్ళిపోయింది.

అయితే, సరకంలో ఒక పాపి కాళ్ళు తాకినందున ఆమె చేతి వెళ్ళకు సరక మాలినం అంటుకున్నది. ఎంత ప్రయత్నించినా అది పోలేదు. ఆమె వేళ్ళ కంటుకున్న మాలిన్యాన్ని గురించి దేవతాస్త్రీ లందరికీ త్వరలోనే తెలిసి పోయింది. చివరకు ఆ సంగతి దేవేంద్రుడి దాకా వెళ్ళింది.

దేవేంద్రు డామెను పిలిపించి, ఆమె వేళ్ళు పరీక్షించి, “ఈ సరక మాలిన్యం నీ కెలా సాకింది?” అని అడిగాడు.

ఆమె జరిగిన సంగతంతా దేవేంద్రుడికి చెప్పింది.

అంతా విని దేవేంద్రుడు, “దేవతవై ఉండి నీవు సరకానికి వెళ్ళటమే తప్పు. అక్కడ ఒక పాపి తాను చేసిన పాపాలకు శిక్ష పొందుతూంటే నీవు జోక్యం కలిగించు కోవటం మరింత తప్పు. ఈ సరక మాలిన్యం వదిలిన దాకా నీవు భూలోకంలోకి వెళ్ళి అక్కడ చెప్పలు కుట్టుతూ ఉండు. నీ తప్పు కదే శిక్ష!” అన్నాడు.

దేవత తన మాలిన్యం సాధ్యమైనంత త్వరలో వదిలేటట్టు అనుగ్రహించమన్నది.

“ఒక వెయ్యి జతల చెప్పలు కుట్టే సరికి నీ మాలిన్యం దా నంతట అదే పోతుంది,” అన్నాడు దేవేంద్రుడు.

దేవత భూలోకానికి వచ్చేసి ఒక చెప్పలు కుట్టే వాణ్ణి ఎన్నుకుని, రాత్రివేళ వాడికి కొన్ని జతల చెప్పలు కుట్టి తెల్లవారే సరి కల్లా సిద్ధంగా ఉంచింది.

ఆ చెప్పలు కుట్టేవాడు చాలా సత్పురుషుడు, దైవభక్తి గలవాడు. అందుకే ఆమె వాణ్ణి ఎన్నుకున్నది. కాని వాడు చాలా పేద

వాడు. వాడు కుట్టే చెప్పలు మోటుగా ఉండేవి. ధనికులు ధరించే చెప్పలు కుట్టటం వాడికి చేతకాదు. దేవత వాడికి చాలా నాజుకైన చెప్పలు కుట్టి ఇచ్చింది.

మర్నాడు ఉదయం వాడా చెప్పలు చూసుకుని తన కళ్ళను తానే సమ్మలేక పోయాడు. అవి ఎవరు కుట్టారో, ఎలా వచ్చాయో వాడికి తెలియదు. కాని అవి మటుకు తాను సిద్ధం చేసి ఉంచుకున్న తోలుతో కుట్టినవే. వాడా చెప్పలను అమ్ము కుందామని నగరంలోకి వెళ్ళాడు. అవన్నీ ఆతి శీఘ్రంగా అమ్ముడయ్యాయి. డబ్బు కూడా బాగా వచ్చింది. అందులో తన

అవసరానికి కొద్దిగా ఉంచుకుని మిగిలినది పెట్టి మేలైన తోళ్ళు కొనుక్కుని, వాడు ఇంటికి తిరిగి వచ్చాడు.

ఆ రాత్రి దేవత వాడు తెచ్చిన తోళ్ళ నన్నిటినీ ఎంతో అందమైన చెప్పల జతల కింద మార్చేసింది.

ఏ దేవతో తనకు సహాయ పడుతున్నట్టు చెప్పలు కుట్టేవాడికి అర్థమయింది. ఆరోజు కారోజు వాడు హెచ్చు డబ్బు సంపాదిస్తున్నాడు. పెద్ద మొత్తాలలో తోళ్ళు కొంటున్నాడు. ఎంత తోలు కొన్నా అంతా మర్నాటి కల్లా దివ్యమైన పాదరక్షలుగా తయారై సిద్ధంగా ఉంటున్నది.

కొద్ది రోజుల్లోనే వాడు సుఖంగా బతికే స్థితికి వచ్చాడు. వాడి చెప్పలకు మంచి గిరాకీ, మంచి పేరుకూడా వచ్చింది. తనకు సహాయం చేస్తున్న దేవత పట్ల వాడికి భక్తి పొంగి పొర్లసాగింది. ఆ దేవత కోసం వాడు రాత్రివేళ పూజాద్రవ్యాలూ, గంధమూ, పుష్పాలూ, తాంబూలమూ, ధూపమూ, దీపారాధనా ఉంచసాగాడు.

చెప్పలైతే మామూలు ప్రకారం తయారవుతూనే ఉన్నాయి గానీ, తన పై ఇంత అనుగ్రహం గల ఆ దేవత తాను సమర్పించే వస్తువులలో ఒక్కటి తాకలేదు. దేవత అరగింపు కోసం ఫలాలు మొదలైనవి

నైవేద్యం ఉంచాడు. వాటిని దేవత తాకలేదు. ఒక నాడు కొత్త బట్ట కొని తాంబూలంతో సహా దేవతకు అర్పించాడు. దేవత తీసుకోలేదు. ఒకరోజు పళ్ళెంలో కొన్ని రూపాయలు పోసి ఉంచాడు. మర్నాడు ఉదయం, పోసిన రూపాయలు పళ్ళెంలో పోసినట్టుగానే ఉన్నాయి.

చెప్పలు కుట్టేవాడు ఆ దేవతను ప్రార్థించాడు, "ఓ దేవతా, నీ వల్ల ఎంతో లాభం పొందుతున్నాను. అందుకు కృతజ్ఞతగా నే నిచ్చేది ఏదీ ముట్టవెందుకు? నా మీద ఎంతో దయ లేకపోతే ప్రతి రాత్రి నా కోసం చెప్పలు తయారు చేస్తావా? నేను భక్తితో

ఇస్తున్న వాటిలో కనీసం ఒక పుష్పమో, ఫలమో స్వీకరించి నాకు ఆనందం చేకూర్చు! నివు నా నుంచి ఏదో ఒకటి తీసుకుని ఆనుగ్రహించిన దాకా నా మనస్సుకు శాంతి ఉండదు!” అంటూ వాడు రోజూ దేవతను ప్రార్థించసాగాడు.

చెప్పలు కుట్టేవాడు చేసేదంతా దేవత గమనిస్తూనే ఉంది. వాడి భక్తిశ్రద్ధల కామె తనలో తాను నవ్వుకున్నది. కాని వాడు ప్రార్థనలు మొదలుపెట్టాక ఆమె సహించ లేకపోయింది. రెండు మూడు రోజులు ప్రార్థించి, విసిగి, వాడే మానేస్తాడేమో నని ఆమె అనుకున్నది. కాని ఆ రోజు కారోజు

వాడి ఆరాటం జూస్తే అవుతున్నది. వాడి ప్రార్థనలు దేవతను కలవరపరచ సాగాయి.

ఆ బాధ పడలేక దేవత వాడి ఇల్లు వదిలేసి మరొక ధనికుడైన చెప్పలు కుట్టేవాడి ఇంటిని ఆశ్రయించింది. ఆమె చేతి మాలిన్యం చాలావరకు పోయింది. ఇంకా కొద్ది వందల చెప్పల జతలు మాత్రమే కుట్టవలసి ఉన్నది. ఈ రెండో చెప్పలు కుట్టేవాడింట చెప్పలు కుట్టే తోళ్ళు గుట్టలు గుట్టలుగా ఉన్నాయి. ఒక్క రాత్రిలో దేవత వాటన్నిటినీ చెప్పల జతల కింద మార్చేసి, తన నరక మాలిన్యం పూర్తిగా పోగొట్టుకుని, స్వర్గానికి వెళ్ళి పోయింది.

ఇక్కడ మొదటి చెప్పలు కుట్టేవాడు, దేవత తనను విసర్జించి పోయినట్టు తెలుసు కున్నాడు. తాను కొన్న తోళ్ళు చెప్పలుగా మారటం నిలిచిపోయింది. దేవత తనపై ఆగ్రహించింది. తన వల్ల ఏమి అవచారం జరిగినదీ వాడికి తెలియదు. వాడా దిగులుతో మంచం పట్టి తీసుకుని, కొంత కాలానికి చనిపోయాడు.

బేతాళు డీ కథ చెప్పి, "రాజా, నా కొక సందేహం. బీదవాడై నప్పటికీ, సత్పురుషుడనే కదా దేవత మొదటి చెప్పలు కుట్టేవాణ్ణి ఎన్నుకుని వాడిపై అనుగ్రహించింది? మంచి వాళ్ళకు దైవభక్తి ఉండటం సహజం. తమ భక్తులకొరికలు తీర్చటం దేవతలకు కూడా సహజమే. అటువంటప్పుడు దేవత వాడు సమర్పించిన కానుకలలో ఏ ఒకటి ముట్టక, వాణ్ణి అసంతృప్తి పరచటానికి, వాడి న్యాయమైన కొరిక తీర్చక నిరుత్సాహ పరచటానికి ఏమిటి

కారణం? ఈ సందేహానికి జవాబు తెలిసి కూడా చెప్పకపోయావో నీ తల పగిలి పోతుంది," అన్నాడు.

దానికి విక్రమార్కుడు, "దేవత కొరిక నది చెప్పలు కుట్టే వాణ్ణి అనుగ్రహించటమూ, వాడికి లాభం చేకూర్చటమూ కాదు; తన మాలిన్యాన్ని పోగొట్టుకొనటం. తాను కుట్టిన చెప్పలతో మంచివాడు బాగు పడితే అమె కేమీ అభ్యంతరం లేదు. కాని చెప్పలు కుట్టేవాడు మూడుడై దేవతకే ప్రత్యుపకారం చేయబోయాడు. వాడిచ్చిన వస్తువులలో దేన్ని తాకినా, సరక మాలిన్యం పోయేలోపుగా భూలోక మాలిన్యం అంటు కుంటుందేమో నని దేవత భయపడింది. చెప్పలు కుట్టేవాడి కొరికను దేవత అందుకే తీర్చలేదు," అన్నాడు.

రాజు కి విధంగా మౌనభంగం కలగ గానే బేతాళుడు శవంతో సహా మాయమై మళ్ళీ చెప్పెక్కాడు. (కల్పితం)

తగిన గురువు

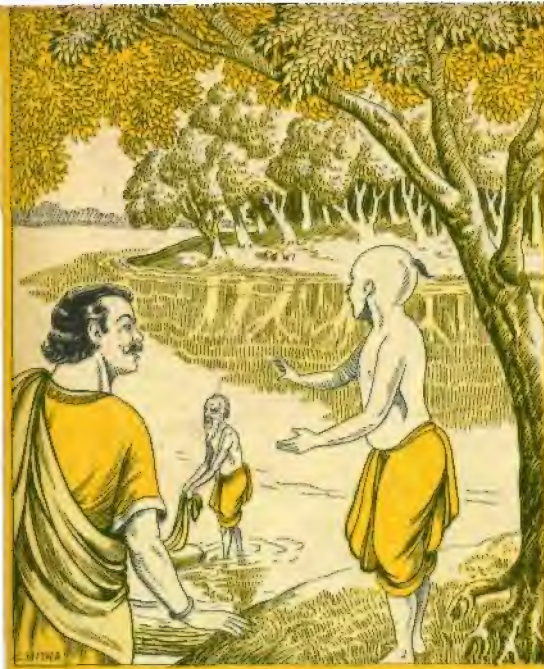
పూర్వం భార్గవుడనే గ్రామాధికారికి లేకలేక పుట్టిన ఒకే ఒక కొడుకు దీపకుడు. కొడుక్కి మంచి విద్యాబుద్ధులు చెప్పించి ప్రవీణుడుగా చేయాలని తండ్రి కోరిక. అయితే సమర్థుడైన గురువు ఎక్కడ దొరుకుతాడా అని ఆలోచనలో పడ్డాడు భార్గవుడు.

దీపకుడు చాలా చురుకైనవాడు, తెలివైనవాడు. ఏ విషయమైనా ఒక్కసారి వింటే పట్టుకుంటాడు. వయసుకు మించిన ప్రశ్నలు ఎన్నో వేస్తూంటాడు. వాటికి జవాబు చెప్పాలంటే తండ్రికి చేతకాదు, మరెవరికీ సాధ్యంకాదు. ఇంత గ్రహణశక్తి గల బాలుడికి విద్య చెప్పే గురువు సామాన్యుడైతే లాభంలేదు. కనుకనే భార్గవుడు కష్టపడి తగిన గురువు కోసం వెతక వలసి వచ్చింది. తన గ్రామంలోనే ఒక గురుకులం వుంది. కాని అది వసివాడి బుద్ధిబలం వృద్ధి చేయగలది కాదు.

అక్కడికి రెండామడ దూరంలో శిలాపిత మనే ఊరిలో కర్మశ్రీయుడనే పృథ్వుడి గురుకుల ముంది. ఆయన శిష్యులందరూ ప్రతిభావంతులై పేరు పొందుతున్నారని చాలా మంది చెప్పారు. కాని భార్గవుడికి సందేహం పట్టుకుంది.

అంత గొప్ప గురువైతే గ్రామంలో ఎందుకు పడివుంటాడు? అటువంటి వాడి పోషణకు గ్రామస్థులంతా పోగుచేసి ఏపాటి ఇవ్వగలరు? గొప్పవాడే అయితే బస్తీ చేరుకుని బోలెడంత సంపాదించడా? పోనీ, సగరానికి తీసుకుపోయి అక్కడి గురుకులంలో పిల్లవాడిని వదులుదామంటే, ఎడబాటుకు సహించడం కష్టమనుకున్నాడు భార్గవుడు.

ఏమైనా కానీ, ఇంతమంది చెప్పే విషయాన్ని నిర్లక్ష్యం చేసి ఊరుకోవటం భావ్యం కాదు. ఒకసారి చూసి వస్తే పోయేది లేదు

కదా అని తలిచి, ఒకనాడు భార్గవుడు మంచిది చూచుకుని, కాసుకలు చేత పట్టుకుని, కొడుకును వెంట బెట్టుకు బయల్దేరాడు. చీకటిపడే వేళకు ఆ గురుకులం చేరుకున్నాడు.

భార్గవుడు చేరుకునే సరికి కర్మతీయుడు దగ్గరలో చేరువుకు స్నానానికి వెళ్ళి ఉన్నాడు. ఇంట్లో వున్న ఆయన భార్య, బిడ్డలూ అతిథుల్ని చక్కగా ఆదరించారు.

తనుకూడా చేరువుకు వెళతానని కుతూహలపడ్డాడు భార్గవుడు. గురువుగారి పెద్ద కొడుకూ, ఆరేళ్ళ మనవడూ ఆయన్ని చెరువుకు తీసుకు పోయారు. వీళ్ళు వెళ్ళే

టప్పుటికి బట్ట లుతుకుతూ కనిపించిన కర్మతీయుడికి భార్గవుడు నమస్కరించాడు.

క్షమాదికాలైన తరువాత, “గురుత్తమా! ముఖ్యమైన రెండు రంగుల్లోనూ మీకు రెండోదే చాలా ముఖ్యమా?” అని అడిగాడు భార్గవుడు.

“రెండూ చాలా ముఖ్యమే. ఇది లేకపోతే అది లేదు, అది లేకపోతే ఇది లేదు” అంటూ గురువు జవాబు చెప్పాడు.

పక్కనే వున్న గురువుగారి మనవణ్ణి చూచి భార్గవుడు, “అబ్బాయి!—మా మాటలు నీకు అర్థమైనాయా?” అన్నాడు.

అందుకా పిల్లవాడు, “అర్థం కాకేం? ‘పగటికన్నా రాత్రే మీకు చాలా ముఖ్యమా?’ అని మా తాతయ్యను మీ రడిగారు. ‘రెండూ ముఖ్యమే’ నన్నారు తాతయ్య” అని చెప్పాడు.

తరవాత భార్గవుడు, “నిండు వన్నెండూ ఉండగా, మీ వంటి వృద్ధులు ఆరోపంతులో బాధపడట మెందుకు స్వామి?” అని మళ్ళీ ఆయన్ని ప్రశ్నించాడు.

అందుకు కర్మతీయుడు, “నేను పుట్టిన తరవాత, చచ్చి మళ్ళీ పుట్టిన ముప్పయి రెండు సంతతు లింకా బతికే వున్నాయి. అందుకే,” అని బదులు చెప్పాడు.

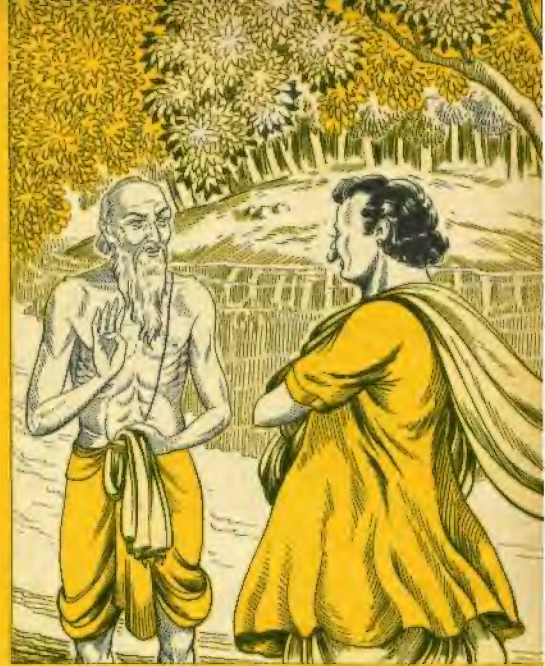
ఈ సంభాషణలో భావ మేమిటని భార్గవు డీసారి గురు పుత్రుణ్ణి అడిగాడు. అందు కతడు ఇలా చెప్పాడు; "మీరు మా నాన్న గారిని 'శిశిర రుతువైన ఈ చలిలో ఎందుకు కష్టపడతారీ వృద్ధాప్యంలో!' అని ప్రశ్న వేశారు. దానికి మా తండ్రి 'నాకు పళ్ళన్నీ దృఢంగావుండి జీర్ణశక్తికి తోడ్పడుతున్నాయి. కనుకనే ఈ శీతలాన్ని భరించే శక్తి నాకున్నది' అని బదులిచ్చారు." అన్నాడు.

తరువాత భార్గవుడు మళ్ళీ కర్మశియుణ్ణి ఉద్దేశించి, "అయ్యా, తరుచు ఇళ్ళు కడుతూ పడగొడుతుండే వాళ్ళు ఎందరున్నా రండీ?" అని అడిగాడు.

దానికి గురువు, "అటువంటి పని చేసి చేసి, మానుకున్నవాళ్ళు నలుగురు. ఇప్పుడు వాళ్ళ తరపువాళ్ళు ఆ పని చేస్తున్నారు," అంటూ జవాబు చెప్పాడు.

ఈ ప్రశ్నకు కూడా గురువుగారి కొడుకే వివరణ చెప్పాడు: "'మీ యింట్లో చిన్న పిల్ల లెంతమంది?' అని ప్రశ్న. అందుకు మా నాన్నగారు, 'నాకు నలుగురు కొడుకులు, చాలామంది మనమలూ అని సూచించారు,' అన్నాడు.

మళ్ళీ భార్గవుడు, "స్వామీ!—మీరు తరుచుగా కాంతికన్యను తెస్తూవుంటారను

కొంటాను. నా మాట నిజమేనా?" అని అడిగాడు.

ఈ మాటకు గురువు, "లేదు, కాంతి కన్యను తెస్తే వస్త్రభూషణ లిచ్చి మళ్ళీ మర్యాదగా సాగనంపాలికద? కనుక మా స్వంత కన్యనే ఎప్పటికీ నమ్ముకుని వుంటాం. అదే మాకు పదివేలు," అని జవాబు చెప్పాడు.

గురు కుమారుడు దీని అర్థం ఇలా చెప్పాడు: "'అప్పుగా ధనం తెచ్చుకుంటారా?' అని మీ ప్రశ్న, 'లేదు, స్వంత సంపాదనతోనే కాలక్షేపం చేస్తున్నా' మని నాన్నగారి జవాబు".

ఇంతటితో ఊరుకోలేదు, భార్గవుడు. “కల్పవృక్షాన్ని ఆశ్రయించాలి గాని, కేవలం ఒక చీపురు పుల్లను ఆధారం చేసుకోవటం భావ్యమా?” అని అడిగాడు.

దీనికి సూక్ష్మంగా, “కల్పవృక్షం లేక చీపురు పుల్ల మాత్రం ఎలా వస్తుంది? చీపురు పుల్లలు కూడితేనే పరిశుభ్రత వస్తుంది. పరిశుభ్రతే లక్ష్మీప్రదం” అన్నాడు కర్మతీయుడు.

ఈ సమస్యను గురించిన వివరణ ఇలా చెప్పాడు గురువుగారి కొడుకు: “రాజా శ్రయం లేక గ్రామం ఉండదు. నేనే గ్రామాన్ని అలక్ష్యం చేస్తే బాగుచేసే దెవరు? గ్రామస్థు లందరూ విద్యావంతులై, ఏకీ భావంగా వుంటే గ్రామం అభివృద్ధి పొందు తుంది. గ్రామంలో తెలివిమంతులకు రాజా శ్రయం కలగవచ్చు” అని, మీ ప్రశ్నకు నాన్నగారి జవాబు.” ఇలా సంభాషణ జరుగుతూండగా గురువుగారి మూడేళ్ళ

మనవరాలు గబగబ చెరువుకు పరుగెత్తుకు వచ్చింది. వస్తూనే తాతకు ఊపిరాడకుండా ప్రశ్నల వర్షం కురిపించసాగింది.

ఆ పాపను చూచి ఎంతో ముచ్చటపడిన భార్గవుడు, “అమ్మాయీ, నే నొక చిన్న ప్రశ్న వేస్తా జవాబు చెప్పు మరి, చూదాం,” అన్నాడు.

“అడగండి మరీ” అంది పిల్ల.

“మౌనంగావుండాలంటే ఏం చెయ్యాలి?” అని అడిగాడు భార్గవుడు.

తడు ముకోకుండా ఒక్క గుక్కలో “అల్లరి చెయ్యాలి” అనేసి, గిరుక్కుమని తిరిగి ఇంటికి పారిపోయింది పిల్ల.

అందరూ నవ్వుకున్నారు. భార్గవుడు ఆశ్చర్యపోయాడు. మనసులో మరెట్టి సంశయమూ లేకుండా ఆయన తన కొడుకును కర్మతీయుడి గురుకులంలోనే చేర్పించాడు. కాలక్రమాన దీపకుడు గొప్ప విద్వాంసుడై, కులదీపకుడై తండ్రికి మంచి కీర్తి తెచ్చాడు.

పెట్టని పరీక్ష

దేశంలోని గ్రామాధికారులందరికీ రాజుగారి వద్ద నుంచి ఒక ఫర్మానా వచ్చింది. అదేమిటంటే, ప్రతి గ్రామాధికారి తన గ్రామంలో ఉండే విశిష్ట వ్యక్తుల పేర్లూ, వివరాలూ రహస్యంగా రాజుగారి దివాణానికి అందజేయాలి. గ్రామంలో ఉండే పండితులూ, కవులూ, గాయకులూ, శిల్పులూ, వీరులూ మొదలైన వారి పేర్లను జాబితాలో చేర్చవచ్చు.

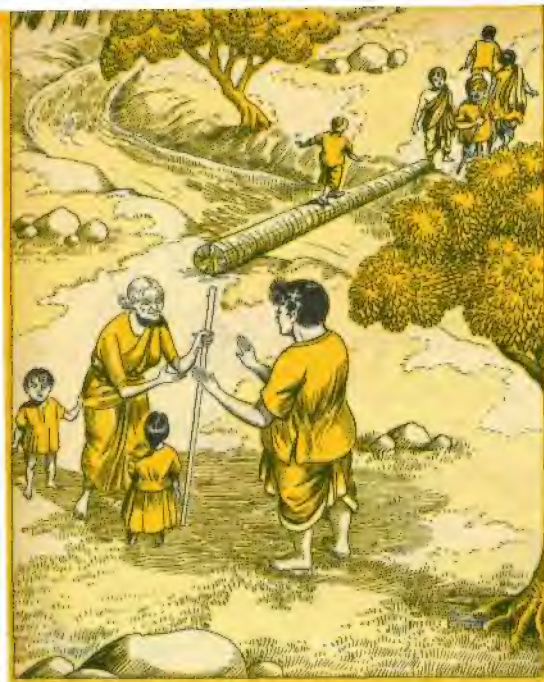
రాజుగారి ఫర్మానా చేత బట్టుకుని దివాణం నుంచి ఒక అధికారి ప్రతి గ్రామమూ తిరుగుతూ పాపన్న ఉండే గ్రామంలోని గ్రామాధికారి వద్దకు కూడా వచ్చాడు. గ్రామాధికారి తమ గ్రామంలో ఉన్న ఒక కవి, ఒక శిల్పి, ఒక గాయకుడూ, ఇద్దరు వీరులూ—వీరి పేర్లను జాబితాలో వేసి, అఖిరున ఆరో పేరు కింద పరోపకారి పాపన్న పేరు కూడా చేర్చాడు.

అధికారి జాబితా తీసుకుని వెళ్ళి పోయిన వారం రోజులకు గ్రామాధికారికి దివాణం నుంచి ఒక తాఖీదు వచ్చింది; జాబితాలో చేర్చిన ఆరుగురికీ గ్రామాధికారి నిరూపణ ప్రత్రాలిచ్చి, వచ్చే నవమి మధ్యాహ్నం లోపుగా వారిని ఆస్థానానికి పంపాలి.

గ్రామాధికారి ఆరుగురినీ పిలిపించి, రాజుగారి తాఖీదు వినిపించి, "మీ కందరికీ రాజుగా రేదో సన్మానం చేసేటట్టు కనబడుతుంది. కనక మీరందరూ బయలుదేరి వెళ్ళండి," అన్నాడు.

"వాళ్ళంతా ప్రత్యేకతలు గల వాళ్ళు. నన్నెందుకు పామ్మంటారు, స్వామి? నేను ఎందులోనూ ప్రముఖుణ్ణి కానే! నామూలంగా గ్రామానికి అప్రతిష్ట వస్తుందో ఏమో!" అన్నాడు పాపన్న.

"అదేమీ ఉండదు. నిన్ను గురించి నిజం తెలుసుకునే రాజుగారు ఆహ్వానిం

చారు. అహ్వనాన్ని తిరస్కరించటం నేర మవుతుంది. వెళ్ళిరా,” అన్నాడు గ్రామాధి కారి. పాపన్న విధిలేక ఒప్పుకున్నాడు.

గ్రామం నుంచి రాజధానికి నాలుగు రోజుల ప్రయాణం. అరుగురూ వీలును బట్టి మజిలీలు చేస్తూ, నవమినాటి ఉద యానికి రాజధాని సమీపాన గల గ్రామానికి చేరుకున్నారు. అవాంతరాలు రాకుండా ఉంటే మధ్యాహ్నం లోపల రాజుగారి ఇంటికి చేరుకోవచ్చు.

వాళ్ళు కొంత దూరం వచ్చేసరికి ఒక కాలవ అడ్డొచ్చింది. కాలవను దాటటానికి ఒక తాటి బొండు గట్లకు అడ్డంగా వేసి

ఉన్నది. వాళ్ళక్కడికి వచ్చేసరికి, దాని మీదుగా దాటటం చేతగాక ఒక ముసలిదీ ముగ్గురు పిల్లలూ చిక్కున పడి ఉన్నారు.

అటుగా వచ్చిన అరుగురిని చూసి ముసలిదీ, “బాబూ, నన్నూ, ఈ పని వాళ్ళనూ అవతలికి దాటింతురూ! తాటి బొండు మీదుగా నడవటానికి భయంగా ఉన్నది. కాలవ చూడబోతే లోతు,” అన్నది.

పాపన్న ముఠాలో వాళ్ళు, “వెనక నుంచి ఇంకెవరైనా వచ్చి దాటిస్తారల్లే. మేం తొందరగా వెళ్ళాలి,” అంటూ ఒక రోకరే తాటిబొండు మీదుగా కాలవ దాటి అవతలికి వెళ్ళారు. ఒక్క పాపన్న మటుకు ఇవతలే ఉండిపోయి, “నిన్నూ, నీ పిల్లలనూ నేను దాటిస్తాలే, భయ పడకు,” అన్నాడు.

కాస్త ఆలోచించిన మీదట అది కూడా అంత తేలికపని కాదని పాపన్నకు తోచింది. ముసలిదీ మరీ వృద్ధు, పిల్లలు మరీ పని వాళ్ళు. ఆ తాటి బొండు మీదుగా అముసలి దాన్నీ, ఆ పని పిల్లలనూ చెయ్యి పట్టి నడి పించటం అంత తేలిక పనికాదు. మధ్య దారిలో వాళ్ళు తనను కూడా నీటిలో పడెయ్యవచ్చు. అందుచేత పాపన్న కాలవ మీదుగా పట్టుతాడు ఏర్పాటు చేయ నెళ్ళ

యించాడు. తాను స్వయంగా ఒక రిద్దరిని నడిపించి ప్రయోజన మేమిటి? పట్టుతాడు ఏర్పాటు చేస్తే ప్రతి ఒక్కరూ దాని సహాయంతో తాటిబొండు మీదుగా దాట గలుగుతారు. ఈ మాట అనుకుని పాపన్న తన మూట ఒడ్డున పెట్టి, అక్కడ పాతటానికి గుంజకర్ర కొనం వెతకసాగాడు.

అప్పటికే అవతలి ఒడ్డుకు చేరిన అయిదుగురూ, "పాపన్నా, రావే? ఇంకా ఏం చేస్తున్నా వక్కడ? పొద్దెక్కి పోతున్నది!" అని కేకలు పెట్టారు.

"మీరు నడుస్తూండండి. నేను వచ్చి కలుసుకుంటాను," అన్నాడు పాపన్న.

"ఏ దెప్పడూ ఇంతేలే. ఇంత దూరం మనతో కలిసి వచ్చాడు, అదే విశేషం," అనుకుని మిగతా అయిదుగురూ గబగబా ముందుకు సాగారు.

కాలవ దగ్గర దిగబడి పోయిన పాపన్న అరేసి అడుగుల నిడుపు గల రెండు కర్రలు గట్టివి సంపాదించి, కాలవ ఈ ఒడ్డునా, ఆ ఒడ్డునా బాగా లోతుగా, గట్టిగా పాతాడు. బలమైన మరిశాడలు తెచ్చి, వాటిని తాడుగా అమర్చి, రెండు గుంజలకూ కట్టాడు. ఇప్పుడెంత ఏరికి వాళ్ళయినా ఆ తాడు పట్టుకుని తాటి బొండు మీదుగా కాలవను దాటి వెళ్ళవచ్చు.

పరికరాలేవీ లేని కారణంచేత ఈ పని పూర్తి కావటానికి రెండు మూడు గడియలు పట్టింది. ముసలిదీ, దాని మనమలూ చివరకు కాలవ దాటారు.

“బతికించావు, బాబూ. ఇంక మేం దివాణానికి నిశ్చింతగా పోవచ్చు,” అన్నది ముసలిది.

“మీరు రాజుగా రింటికా పోతున్నారు?” అన్నాడు పాపన్న ఆశ్చర్యంతో.

“అవును, నాయనా. రాజుగారి పుట్టిన రోజు పండుగ కదా! బీద సాదలకు అన్నాలు పెడుతున్నారు. దానికే నా మన వళ్ళతో సహా పోతున్నా,” అన్నది ముసలిది.

“నేనూ అక్కడికే పోతున్నా. అందరమూ కలిసే పోదాం,” అన్నాడు పాపన్న.

అయితే నడక చురుకుగా సాగలేదు. అందరి కన్న చిన్న పిల్లవాడు కాళ్ళు నొప్పి పెడుతున్నాయనీ, నడవలేననీ అన్నాడు. ముసలిది వాణ్ణెత్తుకుని బొత్తిగా నడవలేక పోయింది. అందుచేత పాపన్న వాణ్ణి తానే ఎత్తుకుని నడిచాడు.

పాపన్న దివాణానికి చేరుకునే సరికి మధ్యాహ్నం కొంచెం దాటనే దాటింది. పాపన్న భోజనశాల దగ్గర ముసలిదాన్ని, పిల్లలనూ పదిలి, అతిథులు ప్రవేశించే ద్వారం వద్దకు వెళ్ళాడు.

అతనితో వచ్చిన అయిదుగురూ మధ్యాహ్నానికి ముందే చేరుకున్నప్పటికీ వారికి ప్రవేశం దొరకలేదు. వారింకా బయటే ఉన్నారు. మంత్రిగారు వాళ్ళ నడిగి, ఫలాని గ్రామం నుంచి వస్తున్నట్టు తెలుసుకుని, “జాబితా ప్రకారం మీరు ఆరుగురు కద. ఆరోవాడెడి?” అన్నాడు.

“అతను దారిలో లేనిపోని పనులేవో మీద వేసుకుని వెనకపడి పోయాడు,” అన్నారు వాళ్ళు.

“అతన్ని కూడా శానివ్వండి. అందరూ లోపలికి పోవచ్చు,” అన్నాడు మంత్రి.

పాపన్న కనిపించగానే వాళ్ళయిదు
గురూ అతని పైన విరుచుకు పడ్డారు.
“నీ మూలంగా మేం బయటే ఉండి
పోయాం. మా కన్న ఎంతో ఆలస్యంగా
వచ్చిన జట్లన్నీ లోపలికి వెళ్ళి పోయాయి.
నువ్వు మన గ్రామాని కున్న పరువు కాస్తా
తీసేశావు,” అన్నారు వాళ్ళు.

“అందుకే నేను రాను మొర్రో
అన్నాను,” అన్నాడు పాపన్న.

అరుగురూ కలిసి మంత్రిగారి వద్దకు
వెళ్ళారు. మంత్రిగారు వాళ్ళు తెచ్చిన
నిరూపణ పత్రాలు పరిశీలించి, వారు
అలస్యంగా రావటానికి కారణ మడిగాడు.

“అయ్యా, తప్పు నాదే. వీరయిదుగురూ
సమయానికే వచ్చారు. ఇక్కడి కొక మైలు
దూరాన కాలవ మీద పట్టుతాడు అమర్చుతూ
నేనే అలస్యం చేశాను,” అంటూ పాపన్న
తాటి బొండు పైన కాలవ దాటటంలో
ముసలివాళ్ళకూ పిల్లలకూ గల అసౌకర్యం
గురించి చెప్పాడు. ముసలిదాన్ని గురించి,
దాని మనమలను గురించి కూడా మంత్రి
గారికి చెప్పాడు.

“ఇప్పుడా వంతెన సౌకర్యంగా
ఉన్నదా?” అని మంత్రి అడిగాడు.

“చిత్తం. చిన్న పిల్లలు కూడా దాట
వచ్చునండి,” అన్నాడు పాపన్న.

"అది మరమ్మతు చెయ్యటాని కెంత కాలం వృధా అయింది?" అని ప్రశ్నించాడు మంత్రి.

"మేం వచ్చి చేరి మూడు ఘడియలయిందండి," అన్నారు మిగిలిన అయిదుగురు.

"ఇప్పుడు మధ్యాహ్నం దాటి ఘడియే అయింది. మీరు అయిదుగురున్నారు. మీరు కూడా అతనికి సహాయపడి ఉంటే అందరూ మధ్యాహ్నం లోపలే వచ్చి ఉండరూ?" అన్నాడు మంత్రి.

ఎవరూ జవాబివ్వలేదు.

"సరే, మీరు ముందు వెళ్ళి భోజనాలు చెయ్యండి," అన్నాడు మంత్రి.

రాజుగారి పుట్టినరోజు ఉత్సవాల సందర్భంలో మూడు రోజులపాటు సదస్సు జరిగింది. వివిధ గ్రామాల నుంచి వచ్చిన ప్రముఖులకు వారి వారి విద్యులలో పరీక్షలు పెట్టి, వారి వారి ప్రతిభకు తగ్గట్టుగా బహుమానా లిచ్చారు.

తనకు కూడా ఏదో పరీక్ష పెడతారనీ, తన పని అభాసపుతుందనీ పాపన్న భయపడ్డాడు, కాని అలాటి దేమీ జరగలేదు. అఖరు రోజు పరీక్షలు ముగిశాయి. ఒక్కొక్కరి పేరే చదివి బహుమానాలు పంచసాగారు. పాపన్నకు పరీక్ష జరగలేదు, అందుచేత అతని కేమీ బహుమానం ఉండదని, అతని వెంట వచ్చిన వాళ్ళను కున్నారు. కాని రాజుగారు పాపన్నను కూడా బహుమతి ప్రదానానికి పిలిచాడు.

"ఈయన పేరు పాపన్న. పరోపకారి. ఈయనకు పరీక్ష పెట్టలేదు. ఎందుకంటే ఈయన ఇక్కడికి వచ్చే దారిలోనే ఈయన పరీక్ష జరిగి పోయింది. ప్రతిఫలం ఏమీ కొరకుండా, తాను నష్టపడి అయినా తేలి మానవులకు ఎల్లప్పుడూ ఉపకారం చేసే పాపన్నకు వదివేల బంగారు కాసులు ప్రత్యేక బహుమానంగా ఇస్తున్నాం," అని రాజుగారు నిండు సభలో ప్రకటించాడు.

నారదుడి శౌపం

ఒకసారి నారదుడు హిమవంతుడి ఇంటికి వెళ్ళాడు. హిమవంతు డాయనకు అతిథి సత్కారాలు చేసి, "స్వామీ, నా వల్ల తమకు కావలసిన కార్యమేదన్నా ఉంటే సెలవివ్వండి," అన్నాడు.

"నేను తపస్సు చేసుకుంటూ మను కుంటున్నాను. నిర్విఘ్నంగా నా తపస్సు కొనసాగే చోటేదని బ్రహ్మ నడిగితే, నీ అధీనంలో ఉన్న ప్రసవణపర్వతం మీద ప్రసవకందరం ఉన్నదనీ, అక్కడ ఒక బ్రహ్మాండమైన వటవృక్షం ఉన్నదనీ, అక్కడే శివుడు తపస్సు చేసి పార్వతిని సంపాదించుకున్నాడనీ, అక్కడ నా తపస్సు నిర్విఘ్నంగా సాగుతుందనీ అన్నాడు. నాకా ప్రదేశం ఇవ్వాలి," అన్నాడు నారదుడు.

హిమవంతుడు సరే నన్నాడు.

నారదుడు ప్రసవకందరంలోని వటవృక్షం కింద తపస్సు ప్రారంభించాడు.

దేవేంద్రుడి వార్త విని కంగారు పడి, నారదుడి తపస్సు భగ్నం చెయ్యటానికని రంభాది అప్పరసలను పంపాడు. అప్పరసలు ప్రసవకందరం చేరి నారదుడి సమీపంలో నృత్య గీతాలు సాగించారు. నారదుడు ఏ మాత్రమూ చలించక, అప్పరసలను చూసి నవ్వి, వారిని దేవలోకానికి వెళ్ళిపొమ్మన్నాడు. శాపం తప్పినందుకు సంతోషించి వారు వెళ్ళిపోయారు.

కొంతకాలం గడిచాక నారదుడు తపస్సు చాలించి, కైలాసానికి వెళ్ళి శివుణ్ణి చూశాడు. శివుడు నారదుణ్ణి చూసి సంతోషించి, విశేషా లేమిటని అడిగాడు.

"నీవు తపస్సు చేసిన ప్రసవకందరంలోనే నేనూ తపస్సు చేశాను. తేడా ఏమిటంటే, మన్మథుడు పార్వతి ద్వారా నిన్ను ఆకర్షించినప్పుడు నీకు అత్యునిగ్రహం లేకపోయింది. కోపావేశంలో

మన్మధుణ్ణి భస్మం చేశావు. కాని పార్వతిని స్వీకరించి అతనికి ఓడావు. నన్ను కూడా మన్మధుడు అప్పరసల ద్వారా చలింప జేయ జూశాడు. నేను ఆగ్రహించనూ లేదు, మన్మధుడికి లొంగిపోనూ లేదు; అప్పరసలను మంచిగా పంపేశాను,” అన్నాడు నారదుడు గర్వంగా.

శివుడు కొంచెంయోచించి, “ఈ సంగతి విష్ణువుతో మాత్రం చెప్పనని మాట ఇయ్యి,” అన్నాడు. నారదుడు సరేనని, శివుడి వద్ద సెలవు తీసుకుని వైకుంఠానికి వెళ్ళాడు. విష్ణుమూర్తి నారదుడికి స్వాగతం తెలిపి విశేషాలడిగాడు.

నారదుడు తన తపస్సు గురించి, కైలాసంలో తనకూ శివుడికీ జరిగిన సంభాషణ గురించి విష్ణువుతో చెప్పి, “ఈ విషయం మీతో చెప్పవద్దని శివుడు బతిమాలు కున్నాడు,” అన్నాడు.

“అలాటప్పుడు నీవు నాకిదంతా చెప్పకుండా ఉండవలసింది. ఈ జరిగిన సంగతంతా బ్రహ్మకు మాత్రం చెప్పకు,” అన్నాడు విష్ణువు.

నారదుడు విష్ణువు వద్ద సెలవు తీసుకుని బ్రహ్మను చూడటానికి సత్యలోకానికి బయలుదేరాడు. కాని దారిలో ఏదో తారు మారు జరిగింది. అతనికి పూర్వం ఎన్నడూ తెలియని ఒక సగరం తగిలింది. తాను ఎలా దారి తప్పినదీ ఊహించ లేకుండా నారదుడా సగరం ప్రవేశించాడు. అక్కడి పౌరులు నారదుడి కెంతో ఆదరం చూపి, రాజు దగ్గరికి తీసుకుపోయారు.

ఆ రాజు పేరు శీలనిధి. అతని కుమార్తె విశ్వమోహినికి మర్నాడే స్వయంవరం జరగనున్నది. రాజు తన కుమార్తెను నారదుడికి చూపి, ఆమె చేత ప్రణామం చేయించి, నారదుణ్ణి ఆశీర్వదించమన్నాడు.

విశ్వమోహినిని చూడగానే నారదుడికి మతిపోయింది. పైకి ఆమెను ఆశీర్వదించి,

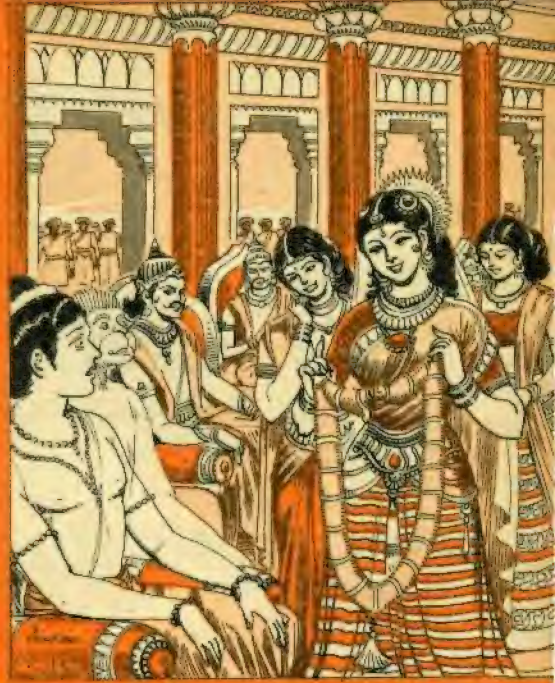
నారదుడు లోలోపల ఆమెకోసం దహించుకు పోసాగాడు. ఆ పరిస్థితిలో ఏమి చెయ్యటానికి నారదుడికి పాలు పోలేదు.

నారదుడు విష్ణువును ధ్యానించాడు. విష్ణువు ప్రత్యక్షమయ్యాడు. నారదు డాయనకు తన సమస్య తెలుపుకుని, “ఎలాగైనా రాజకుమార్తె రేపు నన్నే పరించేలాగు అనుగ్రహించండి,” అని ప్రార్థించాడు.

విష్ణువు నవ్వి, “భయపడకు. నీకు మేలు గలిగేటట్టు నేను చూస్తాను,” అని అంతర్దానమయ్యాడు. ఇక విశ్వమోహిని తనదే సనుకున్నాడు నారదుడు.

మర్నాడు స్వయంవరం. వివిధ దేశాల నుంచి రాజకుమారులు వచ్చి, స్వయంవర మండపంలో తమతమ యోగ్యతలకు తగిన స్థానాలలో కూర్చున్నారు. వారి మధ్య నారదుడు కూడా కూర్చుని ఉన్నాడు. విశ్వమోహిని వరమాల చేత ధరించి, చెలికత్తెలను వెంటబెట్టుకుని, ఒక్కొక్క రాజకుమారుణ్ణి చూస్తూ వస్తున్నది.

విష్ణుప్రభావం వల్ల నారదుడు తనకు తాను ఒక రాజకుమారుడి లాగా కనిపిస్తున్నాడు, తక్కినవారికి ఒక ఋషిలాగా కనిపిస్తున్నాడు, రాజకుమార్తెకు మాత్రం కోతిలాగా కనిపిస్తున్నాడు. ఆమె నారదుడి

డాకా వచ్చి, అతన్ని చూసి విరగబడి నవ్వి, ముందుకువెళ్ళి మరొక రాజకుమారుడి మెడలో వరమాల వేసింది.

పట్టరాని ఆగ్రహంతో నారదు డక్కడి నుంచి లేచిపోయాడు. అప్పటిదాకా ఆ సభలో మారువేషాలతో ఉన్న శివకింకరు లిద్దరు, “నీ కోతి ముఖాన్ని నీటిలో చూసుకో, స్వామి,” అన్నారు. నారదుడు నీటి వద్దకు వెళ్ళి చూసుకోగా అందులో తన కోతి ముఖం స్పష్టంగా కనిపించింది.

నారదుడు కోపం పట్టలేక, “దుర్మార్గు లారా, నన్ను చూసి నవ్వి న మీరు రాక్షసులైపోండి. నన్ను కోతి అన్నందుకు,

కోతుల చేతిలో చావండి,” అని వాళ్ళను శపించాడు. అప్పటికీ నారదుడి అగ్రహం చల్లారలేదు. తనకు సహాయం చెయ్యకపోగా పరాభవం చేసినందుకు విష్ణువు పై అతనికి చాలా కోపంగా ఉంది. సరిగా ఆ క్షణంలోనే విశ్వమోహినిని వెంటబెట్టుకుని విష్ణువు నారదు డున్నచోటికి వచ్చాడు.

నారదుడు విష్ణువుతో, “నీవు మొదటి నుంచి మోసగాడవు. పాలసముద్రం చిలికి నప్పుడు విషాన్ని శివుడి కిచ్చి, లక్ష్మినీ, కౌస్తుభాన్నీ కాజేశావు. ఇప్పుడు రాజకుమారుడి వేషంలో వచ్చి ఈ రాజకుమారైను కాజేసి నాకు విరహం కలిగించావు. అందుకు గాను మీ రిద్దరూ నరజన్మలెత్తి భార్య భర్తలై విరహబాధ అనుభవించండి. నన్ను కోతిన చేసినందుకు నీకా కోతులే శరణ్య మవుతాయి,” అంటూ శపించాడు.

“అగు, నారదా, అగు!” అన్నాడు విష్ణువు. అంతలోనే ఆ నగరం మాయ

మయింది. విశ్వమోహిని స్థానంలో లక్ష్మి నిలబడి ఉన్నది.

“నారదా, మన్మథుణ్ణి జయించిన నీవు ఒక స్త్రీ కోసం ఎలా విరహం పొందావు? క్రోధాన్ని జయించినందుకు ఏర్రవీగితివే! ఈ శాపాలన్నీ ఏమిటి?” అని విష్ణువు నారదుణ్ణి అడిగాడు. నారదుడు విష్ణువు కాళ్ళపై పడి క్షమాపణ వేడాడు.

“లే, నారదా! విచారించకు. లోక కల్యాణం కోసం జరగబోతున్నదే నీ నోట శాపాల రూపంగా వెలువడింది. రావణ సంహారం కోసం నేను రాజపుత్రుడుగా జన్మించి, భార్య విరహం పొందనున్నాను. ఈ శివకింకరులు అక్షయ ప్రహస్తులనే రాక్షసులుగా జన్మించి హనుమంతు డనే వానరుడి చేతిలో చావ నున్నారు. నేను వానర సహాయంతోనే రాక్షస సంహారం చేయ నున్నాను,” అంటూ విష్ణువు లక్ష్మి సమేతుడై అంతర్ధానం చెందాడు.

అపూర్వ సంఘటన

కొన్ని వందల ఏళ్ళక్రితం దేశాంతరంలో ఒక నగరంలో ఒక సంపన్ను డుండేవాడు. ఆయనకు తన భార్య పై ఎంతో ప్రేమ. ఒకనా డామెకు ఒక చిత్రమైన మూర్ఖ లాటిది వచ్చింది. మామూలుగా ఉన్న మనిషి కాస్తా ఆకస్మికంగా విరుచుకు పడి పోయి, కాళ్ళూ చేతులూ కొట్టుకుని, చివరకు కొయ్యబారి పోయింది. శరీరం ముట్టుకు చూస్తే చల్లగా ఉంది, శ్వాస నిలిచిపోయింది. కొత్త రకం జబ్బేదో వచ్చి ఆమె చనిపోయిందనుకున్నారు. ఆమె చనిపోయిందని వైద్యుడు కూడా అన్నాడు.

తనకు పంచప్రాణాలూ అయిన భార్య పోయినందుకా సంపన్నుడు చాలా బాధ పడ్డాడు. ఆమెను శవపేటికలో పెట్టేటప్పుడతను ఆమె చేతికి ఒక రవ్వటుంగరం పెట్టాడు. "శవానికి ఉంగరం పెట్టటం మేమిటి? ఆమె ఇతర నగలతో బాటు

అది కూడా పిల్లల కుంటుంది," అని బంధువులు సలహా ఇచ్చారు.

"అది ఆమెకు హెచ్చుగా ఇష్టమైన ఉంగరం. నేను దాన్ని ఆమెకు శాశ్వతంగా ఇచ్చేశాను, కొన్నాళ్ళు పెట్టుకోవటానికి కాదు," అన్నాడు భర్త. ఎవరెన్ని విధాల చెప్పినా ఆయన మనసు మారలేదు.

శవపేటికను చర్చికి పట్టించుకుపోయి, అక్కడి అవరణలో తన భార్యను సమాధి చేయించి, పుట్టెడు దిగులుతో భర్త ఇంటికి తిరిగి వచ్చాడు.

ఉత్తరక్రియల సమయంలో శవపేటిక పైన మూత వేసేటప్పుడు శవం చేతికున్న రవ్వటుంగరం ఒక మనిషి కంటపడింది. అతను చర్చిలో శవాలను సమాధి చేసేపని చూస్తూంటాడు.

"అంత ఖరీదైన ఉంగరాన్ని భూమిలో పూడ్చిపెట్టటం అన్యాయం. అమ్మితే దానికి

బోలెడంత ధర వస్తుంది," అనుకున్నాడా చర్చి నౌకరు. ఈ ఆలోచన క్రమంగా అశగా పరిణమించి, ఆ ఉంగరాన్ని కాజెయ్యా లన్న నిర్ణయం రూపం దాల్చింది. అతను రోజల్లా ఈ విషయమే ఆలోచిస్తూ, ఆ రాత్రి చీకటిలో ఎవరికీ తెలియకుండా చర్చి ఆవరణలో జొరబడి, పై మట్టి తవ్వి, శవపేటికపై మూత తెరిచాడు.

అతని చేతిలోని లాంతరు వెలుగులో ఉంగరంలోని రవ్వ ధగధగ మెరిసింది. శవం చేతి నుంచి ఆ ఉంగరం తీద్దామని అతను తన చెయ్యి చాస్తూ ఉండగా శవం చెయ్యి కదిలి, తడువుకుంటూ పెట్టె

అంచును పట్టుకున్నది. శవం పెట్టెలో నుంచి లేవటానికి ప్రయత్నిస్తున్నట్టు కన బడేసరికి ఆ దౌర్భాగ్యుడు తన చేతిలోని లాంతరు అక్కడే జారవిడిచి, కాలినత్తువ కొద్దీ కంగారుతో పారిపోయాడు. లాంతరు కిందపడి ఆరిపోయింది.

నిజానికి సంపన్నుడి భార్యకు వచ్చినది ఒక రకమైన మూర్ఛ గాని జబ్బు కానే కాదు. చర్చి నౌకరు శవపేటికపై మూత తెరిచే సమయాని కామెకు స్ఫురణ రాసా గింది. త్వరలోనే ఆమె శవపేటికలో లేచి కూర్చున్నది. చుట్టూ చీకటి. తనకు ఏమయి నదీ, తాను ఎక్కడ ఉన్నదీ ఆమెకు కొంత సేపు అంతు చిక్కలేదు. తన పంటికి శవాలకు చుట్టే గుడ్డ చుట్టి ఉండటమూ, ఎదురుగా చర్చి శిఖరం ఎత్తుగా కానరావ టమూ చూసి ఆమె జరిగిన దేమిటో గ్రహించ గలిగింది.

ఆమె తనకు చుట్టి ఉన్న గుడ్డను తీసి పారేసి, లేచి నిలబడి, "నేను చచ్చిపోయా ననుకుని, పాపం, నా భర్త ఎంత దుఃఖించి ఉంటాడో? పిల్లలు ఎంత కలత పడి ఉంటారో?" అనుకున్నది. ఆమెకు త్వరగా ఇంటికి వెళ్ళిపడా లనిపించింది. కాని ఆమె శరీరంలో బలం చాలా తక్కువగా ఉన్నది.

అమె బలవంతాన కాలు తీసి కాలు వేస్తూ చర్చి ఆవరణ దాటి రోడ్డు మీదికి వచ్చింది. ఎవరైనా సాయపడి తనను ఇంటికి చేరుస్తారేమో అనుకుంటే రోడ్డు నిర్మానుష్యంగా ఉన్నది. చలి కూడా జాస్తిగా ఉన్నది.

ఎంతో ప్రయాసతో అమె తన ఇంటికి చేరుకునేసరికి సింహద్వారం మూసి గడియ పెట్టి ఉన్నది. అమె చాలాసేపు బాదిన మీదట ఇంటి నొకర్లలో ఒకడు లేచి వచ్చి తలుపు ఒక అంగుళం తెరిచి బయటికి చూసి, “ఎవరునువు? దుఃఖంలో ముణిగి తేలుతున్న ఇంట్లో ఎవరైనా ఇట్లా తలుపులు బాదుతారా?” అన్నాడు.

“నేనేరా! మీ యజమానురాలిని. నన్ను లోపలికి రానివ్వరా, బాబూ!” అన్నదామె.

నొకరు తన చేతి దీపం బయటపెట్టి, దాని వెలుగులో తన యజమానురాలిని గుర్తించాడు. అమె ముఖం పాలిపోయి ఉన్నది, కాని దయ్యంలాగా కనపడలేదు. అయినా వాడు మందమతి. పొద్దున చని పోయి, సమాధికూడా అయిపోయిన తన యజమానురాలు అర్థ రాత్రివేళ ఎలా సజీవంగా ఉన్నదో వాడికి అర్థంకాలేదు.

“నువ్వే ననుకో, దొరసానీ! కాని నిన్ను పాతి కూడా పెట్టారు గదా, నువెట్లా అవుతావో తెలీటంలేదే!” అన్నాడు వాడు.

“నేనేరా, నేనేరా! లోపలికి రానివ్వరా!”
అని ఆమె అక్రోశించింది.

చివరకు వాడు తన యజమాని కి సంగ
తంతా చెప్పి, ఆయన ఏం చెయ్యమంటే
అది చేద్దా మనుకున్నాడు. వాడు తలుపులు
దగ్గరిగా వేసి, మెట్లెక్కి తన యజమాని
పడక గదికి పరిగెత్తాడు.

భారమైన ఆ తలుపులు చేరవేసే
ఉన్నప్పటికీ వాటిని తోసే శక్తి కూడా లేక
సంపన్నుడి భార్య సింహద్వారం వెలపలనే
కుప్ప కూలిపోయి బలహీనంగా రోదించ
సాగింది. తా నింటికి వెళ్ళగానే తన భర్త,
విల్లలూ ఆనందోత్సాహాలలో తేలిపోయి,

తనకు ఘనంగా స్వాగత మిస్తారనుకున్నది
గాని, ఇలా జరుగుతుందని ఆమె ఏమా
త్రమూ శంకించలేదు.

నౌకరు వచ్చి కేక పెట్టేసరికి యజమాని
నిద్రపోవటం లేదు. ఆయన శోక సము
ద్రంలో మునిగి తేలుతూ, తలుపు తట్టిన
చప్పుడు కూడా వినలేదు. నౌకరు కేకవిని,
“ఏమిటా? ఏం కావాలి?” అన్నాడు.

“అమ్మగారు వచ్చారయ్యా, లోపలికి
రా సీమంటున్నారు. ఏమిటి సెలవు?”
అన్నాడు నౌకరు.

యజమాని పక్కమీద లేచి కూర్చుని,
“ఒరే. నువ్వేమన్నా కలగంటున్నావా?
లేక మతిపోయిందా?” అన్నాడు.

“నిద్రపోయాను గాని, అమ్మగారు
తలుపు తట్టితే లేచాను, బాబూ. మతేమీ
చెడలేదు గాని, ఏం చెయ్యాలో తెలీటం
లేదు. అమ్మగార్ని లోపలికి రానిచ్చేదా?”
అన్నాడు వాడు.

“పరాచకానికైనా ఇదా సమయం?
ఇంత క్రూరమైన పరాచకమా?” అన్నాడు
యజమాని.

“పరాచకం కాదు, బాబూ. అమ్మగారు
వాకిలి దగ్గరున్నారు. లోపలికి రానివ్వనా?”
అన్నాడు వాడు మళ్ళీ.

యజమాని మళ్ళీ పడుకుంటూ, “ఇంకే మమ్మగారా, పిచ్చి వెధవా? అవిడ వాకిలి బయటందంటే ఎలా నమ్ముతానురా? మన గుర్రాలు మెట్లెక్కి మేడమీది కొస్తున్నాయన్నా నమ్ముతానేమో కానీ!” అన్నాడు.

నౌకరు ఒక చేత దీపం పట్టుకుని, రెండో చేత్తో బుర్ర గోక్కున్నాడు. అమ్మగారిని లోపలికి రానివ్వాలో వద్దో అయ్యగారు మొత్తం మీద చెప్పాడుకాదు!

ఇంతలో వాడికి మెట్ల మీద పెద్ద చప్పుడు వినిపించింది.

నౌకరు లాంతరు తీసుకుని మెట్ల దగ్గరికి పరిగెత్తుకుపోయి చూసేసరికి, యజమానికి గల రెండు తెల్ల గుర్రాలూ మెట్లెక్కి వస్తుండటం కనిపించింది.

వాడు యజమాని దగ్గరికి తిరిగి పోయి, “బాబూ, బాబూ! మన గుర్రాలు మెట్లెక్కి మేడ మీదికి వస్తున్నాయి!” అన్నాడు కంగారుతో.

మెట్లు కొయ్యవి. రెండు గుర్రాలు వాటి పైగా ఎక్కి వస్తుంటే అయ్యే చప్పుడంతా యింతా కాదు. యజమాని కింకేమైనా సందేహం ఉంటే గుర్రం సకిలింపు కూడా వినిపించింది.

యజమాని పక్కమీద నుంచి చివాలున లేచి, నౌకరు చేతి లాంతరు లాక్కుని, గబ గబా కిందికి దిగి వెళ్ళాడు. సింహద్వారం బార్లా తెరిచాడు. బయట చీకట్లో మొదట ఎవరూ లేనట్టే ఉంది. సన్నని రోదనం వినపడి కిందికి చూస్తే ఆయనకు తన భార్య కుప్పకూలి ఉండటం కనబడింది.

గుండె దడదడ లాడుతూ ఆయన తన భార్యను తన చేతులలో ఎత్తుకుని లోపలికి తెచ్చి ఉపచారాలు చేశాడు. తెల్లవారే సరి కల్లా ఆమె మామూలు మనిషి అయింది. ఆమె ప్రాణాలతో తిరిగి వచ్చినందుకు పిల్లలూ, బంధువులూ పొందిన ఆనందం ఇంతా అంతా కాదు.

అరి తెలివి

ఒక వూరిలో ఒక సంస్కృత పండితుడుండే వాడు. ఆయనకు పుస్తక జ్ఞానమే తప్ప, లోకజ్ఞానం గాని వ్యవహరజ్ఞానం గాని లేదు. ఎవరైనా ఆ గ్రామానికి వచ్చి పురాణం చదువుతుంటే అందరికీ తెలిసిన పదాలకు నిఘంటువు చూసి ఎంత ఆర్థాలు చెప్పి నానా రసాభాసా చేసేవాడు.

ఆ పండితుడికి ఒకసారి అజీర్ణ బాధ కలిగి వైద్యుడింటికి పోయాడు. “దీనికే ముంది. కంటకారి కషాయం పెట్టించి మూడు పూటలు పుచ్చుకోండి, తగ్గిపోతుంది,” అన్నాడు వైద్యుడు.

“కంటకారి కషాయమేనా! సరే, సరే, తెలిసింది,” అని చెప్పి ఇంటి ముఖం పట్టాడు పండితుడు.

ఇంటికి వచ్చి ఆయన నిఘంటు తిరగేసి, తనలో ఇలా తర్కించుకున్నాడు: ‘కంటకం’ అంటే ముల్లు. ముల్లుకి అరి అంటే శత్రువు

పాదరక్ష. ఇలా అనుకుని పండితుడు వెంటనే తన చెప్పి తీసి ముక్క ముక్కలు చేసి, వాటితో కషాయం కాచి సేవించాడు.

మూడు పూట లయ్యేసరికి వ్యాధి తగ్గటానికి బదులు ఎక్కువయింది.

పండితుడు మళ్ళీ వైద్యుడి దగ్గరకు వెళ్ళి, ఆయన చెప్పిన మందేమీ పని చెయ్యలేదని తెలియపరిచాడు.

పండితుడు చెప్పిన మాటలు బాగా నిదానించి, వైద్యుడు ఇలా అన్నాడు: “అయ్యో పాపం, నయంకాలేదా? ఈ మాటు ఒక పని చెయ్యండి—లంఘనం పరమోషధం అని శాస్త్రం. దాన్ని మించింది లేదు. అలా చేయటం ఎంతవరకు సాధ్య మవుతుందో బాగా ఆలోచించుకుని అలా చెయ్యండి.”

వైద్యుడు చెప్పిన చికిత్స బోధపడిందన్నట్టు తల వూపి, ఇల్లు చేరుకున్నాడు పండితుడు. వెంటనే మళ్ళీ నిఘంటు తీసి

చూచాడు. 'లంఘనం' అంటే దూకుట, దాటుట అని వుంది.

"భేష్!—బలే ఘన వైద్యు డీయన. ఆ నాడు అంజనేయులు చేసిన మహత్కార్యాన్ని నాకు చికిత్సగా చెప్పాడు," అని సంతోషించాడు పండితుడు.

ఆ పండితుడుంటున్న ఇంటికి సమీపం లోనే ఒక కాలవ వున్నది. పండితుడు భోవతి బిగించికట్టి, మనస్సులో అంజనేయుణ్ణి ఒకసారి ధ్యానించి, కాలవగట్టు అటు నుంచి ఇటూ, ఇటూ నుంచి అటూ దూకసాగాడు.

అసలే అజీర్తి రోగం. అందులో ఆహారం నిషేధించాడు వైద్యుడు. ఈ పరిస్థితిలో కాలవ దూకటం వ్యాయామం వల్ల కొద్ది సేపటికే శోష వచ్చి పడిపోయాడు పండితుడు. ఒంటి నిండా గాయాలు తగిలాయి.

అక్కడి జనం వెంటనే ఆ పండితుణ్ణి వైద్యుడి వద్దకు తీసుకుపోయారు. వైద్యుడు

గాయాలకు కట్టు కట్టి, నీరసం తగ్గటానికి మందిచ్చే సరికి, కొంత సేపయాక పండితుడికి తెలివి వచ్చింది.

వైద్యుడు పండితుణ్ణి లంఘనం చేస్తూ వుండికూడా, అలా కాలవగట్టు ఎందుకు దూకుతున్నావని అడిగాడు. పండితుడు తనకు నిఘంటువులో లంఘనం అన్న మాటకు కనిపించిన అర్థం చెప్పి, "మీరు చేయమన్నట్టే చేశాను," అన్నాడు.

వైద్యుడిక్కలిగిన ఆ శృర్యం అంతా యింతా కాదు. మరి కాస్త ప్రశ్నించిన మీదట పండితు డాయనకు, కంటకారి కషాయం ఎలా తయారు చేసి, సేవించినది కూడా చెప్పాడు.

అప్పుడు వైద్యుడు "అయ్యా, పండిత వర్యా!—నేను చెప్పే మూలికల్ని గురించి దుకాణంలో అడగండి కాని, నిఘంటువు చూడకండి. చూస్తే ఇటువంటి ప్రమాదాలే తటస్థమవుతాయి," అని మందలించాడు.

మూడు సలహాలు

కాశీరాజ్యంలో ఒక బీద విద్యార్థి ఉండే వాడు. అతని పేరు ప్రసన్నచంద్రుడు. అతను విద్యాభ్యయనం ముగించి, కాశీ నగరంలో ఏదైనా ఉద్యోగం సంపాదించు కుందామని తన గ్రామం నుంచి కాలి నడకన బయలుదేరాడు. అతని పెత్తండ్రి అయిన సోమచంద్రుడు కూడా, ఒకప్పుడు, చదువు పూర్తికాగానే కాశీనగరానికి వెళ్ళి, శాస్త్ర పరీక్షలలో ఉత్తీర్ణుడై ధర్మాధికారిగా ఉద్యోగం సంపాదించి కొద్దికాలం క్రితమే చనిపోయాడు. తాను కూడా కాశీకి వెళ్ళి విద్యవృత్తిలోనే, శాస్త్రపరీక్షలలోనే నెగ్గి ఏదైనా ఉద్యోగం సంపాదించు కుందామని ప్రసన్నచంద్రుడు నిశ్చయించు కున్నాడు.

అతను కాలి నడకన ప్రయాణిస్తూ ఒక రోజు సాయంకాలం ఒక గ్రామానికి చేరు కుని అక్కడి సత్రంలో బస చేశాడు. అగ కుండా పర్వం పడుతున్నది. చలి జాస్తిగా

ఉన్నది. ప్రసన్నచంద్రుడు సత్రం యజమానికి డబ్బిచ్చి ఒక బొగ్గుల కుంపటి తెప్పించుకుని చలి కాచుకుంటూండగా బయటి నుంచి ఒక బికారివాడు వచ్చి గడపలో నిలబడి వణకసాగాడు. ప్రసన్న చంద్రుడా దౌర్భాగ్యుడి స్థితి చూసి జాలి పడి, "నువు కూడా వచ్చి చలి కాచుకో," అన్నాడు. బికారి అలాగే చేశాడు.

ఇంతలోనే సత్రం యజమాని ఒక పళ్ళెంలో ప్రసన్న చంద్రుడికి భోజనం పంపాడు. బికారివాడి కళ్ళు పళ్ళెం మీదనే ఉండటం చూసి ప్రసన్న చంద్రుడా పళ్ళాన్ని వాడి కిచ్చేసి, భోజనం తెచ్చిన మనిషితో మరొక పళ్ళెంలో కూడా భోజనం తీసుకురమ్మని చెప్పాడు.

బికారివాడు తృప్తిగా భోజనం చేసి ఆ రాత్రి ప్రసన్నచంద్రుడి గదిలోనే పడు కున్నాడు. మర్నాడు ఉదయం వాడు వెళ్ళి

పోతూ, "అయ్యా, మీరు చూపిన దయకు ఎంతో కృతజ్ఞుణ్ణి. మీరు యింకా తీర్చుకోవటానికి నా దగ్గర డబ్బు లేదు. మీకు మూడు చిన్న పాట్లా లిస్తాను. వాటి మీద ఒకటి, రెండూ, మూడూ అని అంకెలు వేసి ఉన్నాయి. ఏ సమయానైనా మీకు నిజంగా తీవ్రమైన సమస్య ఏర్పడి, అది పరిష్కారం అయే దారి కనిపించనప్పుడు మీరా పాట్లా లలో ఒకటి విప్పి చూసుకోండి. అందులో ఉన్న సలహా ప్రకారం చేసినట్లయితే మీకు లాభించవచ్చు. ఒక్కటి మాత్రం గుర్తుంచుకోండి. నిజమైన క్లిష్ట పరిస్థితి ఏర్పడితేనే గాని పాట్లాలను విప్పి చూడవద్దు; మరొక టేబుటంటే వాటిని ఒకటి, రెండు, మూడు వరసలోనే విప్పాలి," అని ప్రసన్నచంద్రుడికి మూడు కాగితం మడతలు, పాట్లాల్లాగా మడిచినవి ఇచ్చి శలవు పుచ్చుకున్నాడు.

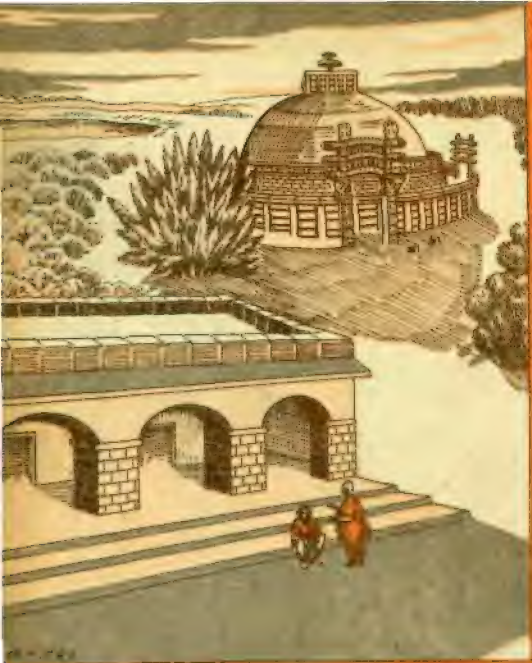
ఆ బికారి మాటలను ప్రసన్నచంద్రుడు లక్ష్య పెట్టలేదు—యాచకులకు కొటి విద్యలు!—అయినా మర్యాదకు అతను ఆ పాట్లాలు తీసుకుని తన సంచీలో పుస్తకాల మధ్య పెట్టుకున్నాడు. బికారి వెళ్ళిపోయిన కొద్ది సేపటికి అతను కూడా సత్రం యజమానికి ఇవ్వవలసిన డబ్బు చ్చి ప్రయాణం సాగించాడు.

ప్రసన్నచంద్రుడు కాశీకి చేరుకుని ఒక బస ఆద్దెకు తీసుకున్నాడు. అతను విద్య త్వరీక్షకు కూర్చున్నాడు, కాని నెగ్గలేక పోయాడు. అతను వెంట తెచ్చుకున్న కొద్ది డబ్బూ అయిపోయింది.

తిరిగి రెండేళ్ళదాకా పరీక్షలు జరగవు. అంతదాకా ఎలా జరిగేటట్టు? ప్రసన్నచంద్రుడి కేమీ పాలుపోలేదు.

ఆ సమయంలో అతనికి బికారివాడిచ్చిన కాగితాల మడతలు జ్ఞాపకం వచ్చాయి. తనది నిజంగా క్లిష్ట పరిస్థితే, దానికి పరిష్కారం లేదుకూడా. అందుచేత అతను "ఒకటి" గుర్తుగల మడత విప్పి చూశాడు.

అందులో, "సారనాథ ఆరామ ద్వారం వద్దకు వెళ్ళి కూర్చో!" అని రాసి ఉన్నది.

ఈ సలహా చూసి ప్రసన్నచంద్రుడు మొదట హతాశుడయ్యాడు. కాని, కొంచెం ఆలోచించిన మీదట, ఆ సలహా ప్రకారం చేస్తే తనకు వచ్చే నష్టమేమీ లేదనిపించింది. అతని బసకు సారనాథారామం మూడు కోసులున్నది. ప్రసన్నచంద్రుడు అపరాహ్లాంవేళ బయలుదేరి సాయంకాలానికి ఆరామం చేరుకుని, దాని ద్వారం వద్ద, మెట్ల మీద కూర్చున్నాడు.

చీకటి పడే వేళకు ఆరామ పాలకుడు అటుగా వచ్చి, "నాయనా, ఇక్కడ

కూర్చున్నావేమిటి? చీకటి పడిపోతున్నది. చలి హెచ్చుతున్నది. మీదే గ్రామమో, అక్కడికి వెళ్ళిపో," అన్నాడు.

"లేదు, బాబుగారూ. ఈ రాత్రికి నన్నీ మెట్ల మీదనే పడుకోనివ్వండి," అన్నాడు ప్రసన్నచంద్రుడు.

"తెల్లవార్లు ఇక్కడే పడుకుంటే తెల్లవారి మరి లేవవు. నీ కెక్కడికి వెళ్ళే చోటు లేకపోతే ఆరామంలోకి వచ్చేయ్యి. నీ భోజనానికి, పడకకూ ఏర్పాట్లు చూస్తాను," అని ఆరామపాలకుడు ప్రసన్నచంద్రుణ్ణి లోపలికి తీసుకుపోయాడు.

ఇద్దరూ కూర్చుని కబుర్లు చెప్పకోవటంలో, కాశీనగరంలో ధర్మాధికారిగా పనిచేసిన సోమచంద్రుడు ప్రసన్నచంద్రుడి పెత్తంద్రే నన్న విషయం బయటపడింది.

"నాయనా, ఇవాళ మనం కలుసుకోవటం చాలా మంచిదయింది. మీ పెత్తంద్రుడు గారు మా ఆరామానికి ఎంతో విరాళం ఇచ్చారు. దాని మాట ఆలా ఉంచి, ఆయన కొద్ది రోజులకు చనిపోతారనగా గయాక్షేత్రానికి బయలుదేరి వెళుతూ, నా వద్ద తన సొంత డబ్బు రెండు వేల మొహర్లు దాచబెట్టి, తిరిగి వచ్చేటప్పుడు తీసుకుంటానన్నారు. వారు తిరిగి వచ్చేలోపునే కాల

ధర్మం చెందారు. ఆ డబ్బు నా వద్దనే ఉండిపోయింది. కాశీలో ఎంత విచారించినా వారి వారసుల జాడ తెలియరాలేదు,” అని చెప్పి ఆరామపాలకుడు ప్రసన్నచంద్రుడికి రెండు వేల మొహర్లు తెచ్చి ఇచ్చాడు.

ఆ డబ్బుతో ప్రసన్నచంద్రుడి దారిద్ర్యం తీరిపోయింది. అతను నగరంలో ఒక ఇల్లు కొనుక్కుని, సుఖంగా జీవించసాగాడు.

కాని పదవి సంపాదించాలన్న అతని కోరిక నెరవేరే మార్గం కనిపించలేదు. రెండేళ్ళ అనంతరం తిరిగి పరీక్షలు జరిగి నవ్వు డతను మళ్ళీ నెగ్గలేకపోయాడు. రెండుసార్లు నెగ్గలేకపోయాక ఇంక నెగ్గలే

నన్న అనుమానం అతన్ని పట్టుకున్నది. మూడోసారి పరీక్షలకు అతను పుస్తకాలు చదువుదామని వాటిని పైకి తీస్తుండగా, బికారివాడిచ్చిన కాగితం మడతలు రెండు కనిపించాయి.

తనకు ఏర్పడినది పరిష్కారం లేని సమస్యే గనక, ప్రసన్నచంద్రుడు “రెండు” గుర్తుగల చీటి తీసి చూశాడు. అందులో, “ఉత్తరద్వారం వద్ద పున్న నందకిశోరుడి మిఠాయి అంగడికి వెళ్ళు,” అని ఉన్నది.

ప్రసన్నచంద్రుడు ఆ మిఠాయి అంగడికి వెళ్ళి రొట్టెలూ, మిఠాయి, పాలూ కావాలని నందకిశోరుణ్ణి హెచ్చరించి లోపలికి వెళ్ళి

కూర్చున్నాడు. లోపల ఇద్దరు పెద్దమనుషులు కూర్చుని మాట్లాడుకుంటున్నారు. వారి సంభాషణను బట్టి వారు పరీక్షకులని ప్రసన్నచంద్రుడికి తెలిసింది. అతను వారి సంభాషణ ఆలకించాడు. వారిద్దరూ రాబోయే పరీక్షలలో ఏమేమి ప్రశ్నలడగబోతున్నదీ ఒకరి కొకరు చెప్పకుంటున్నారు.

“నీ ప్రశ్నలలో ఒక్క దానికూడా నాకు సమాధానం తెలియదని చెప్పవచ్చు,” అన్నాడొక పరీక్షకుడు.

“మనమే ఇప్పుడు పరీక్షలకు కూర్చుంటే నెగ్గలేం!” అన్నాడు రెండవవాడు.

వాళ్ళు ఫలహారం ముగించి వెళ్ళిపోయాక ప్రసన్నచంద్రుడు వాళ్ళు అడగబోయే ప్రశ్నలన్నీ జ్ఞాపకం ఉంచుకుని రాసుకున్నాడు.

ఈసారి పరీక్షలో అతను ఉన్నత శ్రేణిలో నెగ్గాడు. అతనికి న్యాయాధికారి పదవి వచ్చింది. అతను పెళ్ళి చేసుకుని

పిల్లలను కని సుఖంగా జీవించసాగాడు. అధికారిగా కూడా అతను జనరంజకుడయ్యాడు. అతని న్యాయనిర్ణయాలను రాజసభలో కూడా మెచ్చుకునేవారు.

ఎటువంటి సమస్యాలేకుండా ప్రసన్నచంద్రుడు చాలా కాలం జీవించి చివరకు జబ్బు పడ్డాడు. వ్యాధి చికిత్సలకు లొంగక పోగా తీవ్రం కాసాగింది. వైద్యులేమీ చెయ్యలేక పోయారు. ఇంత కాలానికి తిరిగి ప్రసన్నచంద్రుడికి విషమ సమస్య ఏర్పడింది. ఎక్కడో పడి ఉన్న మూడవ కాగితం మడత వెతికించి అది విప్పి చూసుకుంటే, అందులో, “మరణశాసనం తయారు చేసుకో,” అని ఉన్నది.

ప్రసన్నచంద్రుడు ఇదే తన ఆఖరు సమస్య అని గ్రహించి, తన అస్తి ఎవరెవరికెలా పంచాలో సూచిస్తూ మరణశాసనం తయారు చేసి, అందరికీ అప్పగింతలు చెప్పి నిశ్చింతగా దేహం చాలించాడు.

యుద్ధకౌండ్

అకంపనుడు చచ్చిన వార్త విని రావణుడికి కోపం వచ్చింది. అతను సభ నుంచి బయలుదేరి, తన వ్యూహాలను చూసుకుంటూ ఒక సారి లంక అంతా తిరిగి వచ్చాడు. అతను లంక చుట్టూ ఉన్న వానరుల ముట్టడి కూడా చూశాడు; సభకు తిరిగి వచ్చి, ప్రహస్తుణ్ణి చూసి, “వానరుల ముట్టడిని విచ్చిన్నం చెయ్యటం ఇతరుల వల్లకాదు; దానికి నేనూ, నీవు, కుంభ కర్ణుడూ, ఇంద్రజిత్తూ, నికుంభుడూ మాత్రమే సమర్థులం. నీవు సేనతో వెళ్ళి, వానరులను జయించిరా,” అన్నాడు.

సేతను రాముడి కిచ్చేసి సంధి చేసుకోవటమే మంచి దనుకున్న వారిలో ప్రహస్తుడు కూడా ఉన్నాడు. సంధి జరగ

లేదు. అందుచేత తప్పనిసరిగా యుద్ధం సంప్రాప్తమయింది. యుద్ధం వస్తే రావణుడి కోసం ప్రాణాలు విడవటానికైనా ప్రహస్తుడు సిద్ధమే. అతను రథమెక్కి, యుద్ధానికి బయలుదేరాడు.

ఆర్భాటంగా వస్తున్న ప్రహస్తుణ్ణి చూసి రాముడు, “ఆ పచ్చేదెవరు? చాలా పరాక్రమ వంతుడిలాగా కనిపిస్తాడు!” అన్నాడు విభీషణుడితో.

“అతను ప్రహస్తుడు. అస్త్రా లెరిగిన శూరుడు. రావణుడి సేనలో మూడోవంతు అతని అధీనంలో ఉంటుంది,” అని విభీషణుడు చెప్పాడు.

ఈ లోపల వానరవీరులు ప్రహస్తుణ్ణి చూసి సింహనాదాలు చేశారు. వాళ్ళు

చెట్లా, రాళ్ళూ పట్టుకుని యుద్ధానికి సిద్ధంగా నిలబడ్డారు. యుద్ధంలో ఉభయ పక్షాల ప్రాణ నష్టం జరిగింది. సరాంత కుడూ, కుంభహనుడూ, మహనాదుడూ, సమున్నతుడూ అనే రాక్షస యోధులు అంతులేని వానరులను చంపి, ద్వివిదుడూ, దుర్ముఖుడూ, జాంబవంతుడూ, తారుడూ అనే వానర వీరుల చేతుల్లో చచ్చారు. నీలుడు ప్రహస్తుణ్ణి ఎదుర్కొని, భయం కరంగా పోరాడి, తీవ్రంగా గాయపడి, చివరకు ప్రహస్తుడి తల చితకగొట్టి చంపేశాడు. ప్రహస్తుడు పోవటంతో, చావగా మిగిలిన రాక్షసులు భయకంపితులై లంక

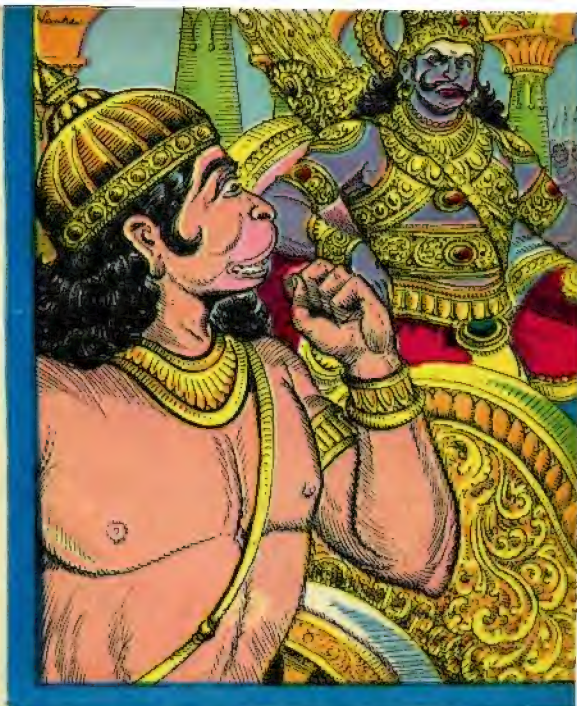
లోకి పారి పోయారు. నీలుణ్ణి రామ లక్ష్మణులూ, సుగ్రీవుడూ, ఇతరులూ ఎంతో మెచ్చుకున్నారు.

ప్రహస్తుడి మరణ వార్త విని రావణుడికి కసి, దుఃఖమూ కూడా కలిగాయి. అతను తనను పరిచేప్పించి ఉన్న రాక్షసవీరులతో, "దేవతలను జయించగల ప్రహస్తుణ్ణి చంపారంటే వానరులు సామాన్యులుకారు. ఇంక నేను ఉపేక్షించటానికి లేదు. నేనే స్వయంగా యుద్ధానికి పోతాను; నా బాణాలతో ఆ రామలక్ష్మణులనూ, వానర సేననూ దగ్ధం చేస్తాను," అన్నాడు.

రావణుడు తన రథ మెక్కి, సేనను వెంట బెట్టుకుని వానరుల పై యుద్ధం చెయ్యటానికి బయలుదేరి వెళ్ళాడు. ఆ సేనలో రావణుడి కొడుకులైన అకంపను డనే వాడూ, ఇంద్రజిత్తూ ఉన్నారు.

విభీషణుడు రాముడికి వారందరినీ గురించి వేరు వేరుగా చెప్పాడు. రాముడు రావణుడి తేజస్సునూ, అతని యోధులు పట్టిన ఆయుధాలనూ చూసి అశ్చర్య చకితుడయ్యాడు.

రావణుడు తన వెంట వచ్చిన రాక్షస వీరులతో, "మీరు తిరిగి వెళ్ళి లంకా నగరాన్ని కాపాడండి, లేకపోతే నిర్జనమైన

లంకను శత్రువులు తెలికగా అక్రమించుకొ
గలరు," అని చెప్పాడు.

రావణుడు యుద్ధానికి వస్తుండగా నే
నుగ్రీవు డతన్ని ప్రతిఘటించాడు. రావ
ణుడు చేసిన దానాలకు నుగ్రీవుడు త్వర
లోనే తెలివి తప్పి పడి పోయాడు.

వాసరసేనను కాపాడే భారం రాముడి
పైన పడింది. అతను విల్లు పట్టి రావణు
డితో తలపడటానికి ఉద్యుక్తుడౌతుండగా,
లక్ష్మణుడు రాముడితో, "ఏం చంపటానికి
నీవు కావాలా? నన్ను పోనీ!" అన్నాడు.

"వెళ్ళు. యుద్ధం జాగ్రత్తగా చెయ్యి,"
అన్నాడు రాముడు. ఎందుకంటే రావణుడు
మహా యోధుడు.

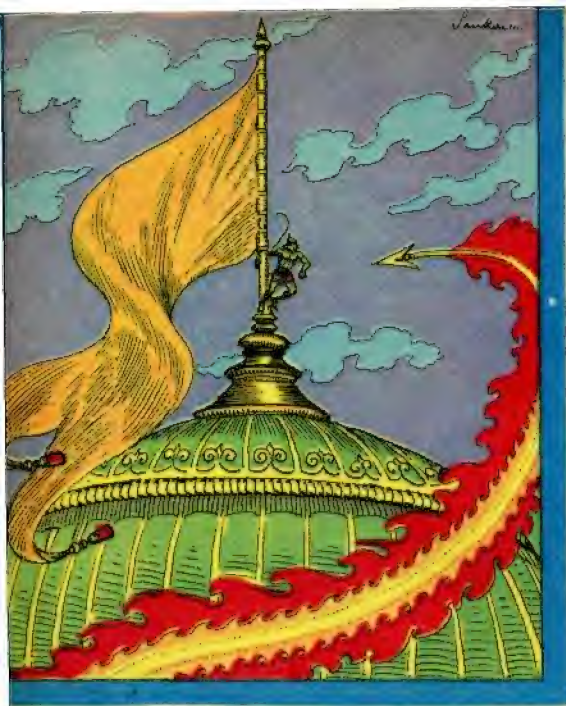
లక్ష్మణుడు రావణుడి పైకి వచ్చేలోపల
హనుమంతుడు రావణుడి రథం పక్కన
చేరి, కుడి చెయ్యి ఎత్తి, "నిన్నిప్పు దొక్క
గుడ్డుతో చంపబోతున్నాను," అన్నాడు.

"నన్ను తప్పకుండా కొట్టు. ఒక కొత్తి
రావణుణ్ణి కొట్టింది అన్న ఖ్యాతి కలకాలం
ఉండిపోతుంది. నీవు నన్ను కొట్టిన మరు
క్షణం నీ ప్రాణాలు తీస్తాను," అన్నాడు
రావణుడు.

"నా చేతి దెబ్బకు నీ కొడుకు అటుడు
చచ్చిన సంగతి మరిచిపోకు," అన్నాడు

హనుమంతుడు. ఈ మాట విని రావణుడు
హనుమంతుడి రొమ్ముమీద అరచేత్తో ఒక్క
దెబ్బ కొట్టాడు. ఆ దెబ్బకు హనుమంతుడు
క్షణంపాటు దిమ్మరపోయి, రావణుడి
రొమ్ము మీద తన అరచేత్తో ఒక్క చరుపు
చరిచాడు. ఆ దెబ్బకు రావణు డదిరి
పోయాడు. రావణుడు కాస్త పుంజుకుని,
"భేష్! పగవాడి వైతేనేం? నీ బలం చాలా
గొప్పది!" అన్నాడు.

"నా బలం తగలబెట్టనా? నా చేత
దెబ్బ తిని కూడా నీ వింకా బతికే ఉంటివి!
మళ్ళీ ఒకసారి దెబ్బ కొట్టు, ఆ తరవాత
నా విడికిలిపోటుతో నిన్ను యముడి దగ్గరికి

పంపెస్తాను,” అన్నాడు హనుమంతుడు. రావణుడు మండిపడి, తన పిడికిలితో హనుమంతుడి రొమ్ములో భయంకరంగా పొడిచి, హనుమంతుడు తెప్పరిల్లే లోపుగా నీలుడితో యుద్ధానికి వెళ్ళాడు. నీలుడితో యుద్ధం చేస్తున్న రావణుడితో హనుమంతుడు, “మరొకరితో పోట్లాడే వాడి పైకి పోవటం యుక్తం కాదు గనక నిన్నీసారికి పోనిచ్చాను,” అన్నాడు.

నీలుడు రావణుడితో అతి విచిత్రమైన యుద్ధం చేశాడు. అతను అతి చిన్న దేహం ధరించి రావణుడి పెక్కెం పైన వాలాడు. అతనికి బాణం గురిచేసే కొట్టటం రావణు

డికి అసాధ్యమయింది. నీలుణ్ణి చూసి రామ లక్ష్మణ హనుమంతు లాశ్చర్యపడ్డారు. చివరకు రావణుడు నీలుణ్ణి అగ్ని యాస్త్రంతో పడగొట్టాడు. అయితే, అగ్ని దేవుడు నీలుడికి తండ్రే గనక అగ్ని యాస్త్రం అతన్ని నేలపై పడగొట్టేదే గాని, అతని ప్రాణాలు తియ్యలేదు.

అప్పుడు లక్ష్మణుడు రావణుణ్ణి ఎదిరించాడు. ఇద్దరికీ జరిగిన యుద్ధంలో ఒకరి నొకరు మూర్ఛ పోగొట్టుకున్నారు. చివరకు రావణుడు లక్ష్మణుడి పైన ఒక శక్తిని ప్రయోగించాడు; అది అతనికి బ్రహ్మ ఇచ్చినది. అది రొమ్ములో తగిలే సరికి లక్ష్మణుడు మూర్ఛపోయాడు. అప్పుడు రావణుడు లక్ష్మణుడి వద్దకు వచ్చి, అతన్ని తన చేతులలో ఎత్తటానికి ప్రయత్నించాడు, కాని సాధ్యం కాలేదు.

ఇంతలో హనుమంతుడు వచ్చి రావణుణ్ణి తన పిడికిలితో రొమ్ములో పొడిచాడు. ఆ దెబ్బకు రావణుడు మోకాళ్ళ పైన ముందుకు పడిపోయి, రక్తం కక్కుకుని, తన రథం మీద స్పృహ తప్పి పడి పోయాడు. హనుమంతుడు లక్ష్మణుణ్ణి తన చేతులలో ఎత్తుకుని రాముడి వద్దకు తెచ్చాడు. కొద్ది సేపటిలో లక్ష్మణుడికి

మూర్ఖు తెలిసింది. రావణుడికి కూడా స్పృహ వచ్చింది.

హనుమంతుడు రాముడితో, "నా వీపు మీద ఎక్కి రావణుడితో యుద్ధం చెయ్యి," అన్నాడు. రాముడా ప్రకారమే హనుమంతుడి భుజాల పైన ఎక్కి కూర్చున్నాడు. హనుమంతుడు రాముణ్ణి రావణుడి ఎడటికి తీసుకు పోయాడు.

రావణుడు హనుమంతుణ్ణి తీవ్రమైన బాణాలు వేసి కొట్టాడు. అది చూసి రాముడు క్రోధంతో రావణుడి రథ చక్రాలనూ, గుర్రాలనూ, ధ్వజాన్ని, సారథిని నాశనం చేసి, రావణుడి రొమ్ములో పిడుగులాటి బాణాన్ని నాటాడు. ఆ దెబ్బకు రావణుడు పడిపోగా మరొక బాణంతో అతని కిరీటాన్ని భగ్గుం చేసేసి, "రాక్షసరాజా, చాలా గొప్ప యుద్ధం చేసి అలిసిపోయి ఉన్నావు. అందు చేత నిన్నిప్పుడే యమపురానికి పంపను. లంకకు తిరిగి వెళ్ళటానికి అనుమతిస్తున్నాను. వెళ్ళి, విశ్రాంతి తీసుకుని, రథ మెక్కి, బాణం పట్టుకుని మళ్ళీరా. అప్పుడు నా శక్తి చూపుతాను," అన్నాడు.

రావణుడు గర్వభంగం పొంది, సిగ్గు పడుతూ లంకకు తిరిగి వెళ్ళాడు. అతని కిప్పుడు రాముడంటే నిజంగా భయం పట్టు

కున్నది. అతను రాక్షసులను సమావేశ పరిచి ఇలా అన్నాడు :

"ఇంద్రుడికి తీసిపోని నేను ఒక మనుష్య మాత్రుడికి ఓడిపోయాను! నా తపస్సంతా ఏమయిందో తెలియటం లేదు. నాకు మనుష్యుల వల్ల ప్రమాదం ఉంటుందని ఒకప్పుడు బ్రహ్మ చెప్పాడు. వెనక నేను అసరణ్ణు డనే ఇశ్వకు రాజును చంపేటప్పుడు, నన్ను సర్వ నాశనం చేయగలవాడు తన కులంలోనే జన్మిస్తాడని ఆయన అన్నాడు. వెనక వేద వతిని బలాత్కరించి ఆవిడ చేత శాపం తిన్నాను. ఆ వేదవతి ఈ సీత. పార్వతీ,

అతను శాపాలకు గురి అయినవాడు కాదు. అపలీలగా వానరసేననూ, రామ లక్ష్మణులనూ నిర్మూలించగల వాడు. రాముడి చేత దెబ్బ తిన్న నాకు కుంభకర్ణుడు లేస్తే దైర్యంగా ఉంటుంది. కుంభకర్ణుడు ఇటువంటి తరుణంలో పక్కన లేకపోతే అతను ఉండి ప్రయోజనమేమిటి?”

రావణుడి మాట అనగానే రాక్షసులు కుంభకర్ణుడి ఇంటికి బయలుదేరారు. వాళ్ళు తమ వెంట గంధమూ, పూల మాలలూ, ఆహారమూ పట్టుకు పోయారు. ఒక బ్రహ్మాండమైన గుహలాటి ఇంట కుంభకర్ణుడు వడుకుని నిద్రపోతున్నాడు. అతను విడిచే ఊపిరి, రాక్షసులు లోపలికి ప్రవేశించటానికి యత్నిస్తే, బయటికి తోసేసింది. అతి కష్టం మీద వాళ్ళు చివరికి గుహలో పలికి వెళ్ళారు.

నందీశ్వరుడూ, రంభా, పుంజికన్ఠలా ఏమేమి అన్నారో, అదంతా ఉనాడు నిజం అవుతున్నది. ప్రమాదం మనసులో ఉంచుకుని శత్రుసంహారం విషయంలో మీరు మరింత శ్రద్ధవహించండి. ద్వారాలనూ, గోపురాలనూ శ్రద్ధగా కాపలాకాయండి. కుంభకర్ణుడు నిద్రపోతున్నాడు. అతన్ని లేపండి. నే నిక్కడ నానా అవస్థా పడుతుంటే అతను హాయిగా నిద్రపోతున్నాడు. యుద్ధాలోచన చేసేటప్పుడు కూడా మేలుకునే ఉన్నాడు. అటువంటి వాడు, తొమ్మిది రోజులకు యుద్ధం ఆరంభమవుతుందనగా నిద్రపోయాడు. అతన్ని లేపండి. నాలాగా

కుంభకర్ణుడు భయంకరమైన ఆకారంతో వడుకుని గాఢ నిద్రలో ఉన్నాడు. అతని ముందు రకరకాల మాంసాలు పెట్టి ఉన్నాయి. అన్నం రాసులుగా పోసి ఉన్నది. మద్యమూ, నెత్తురూ కడవలలో ఉన్నాయి. అతన్ని లేపటానికి రాక్షసులు విశ్వప్రయత్నాలు చేశారు—అందరూ కలిసి గట్టిగా అరిచారు, భయంకరమైన ధ్వనులు చేశారు,

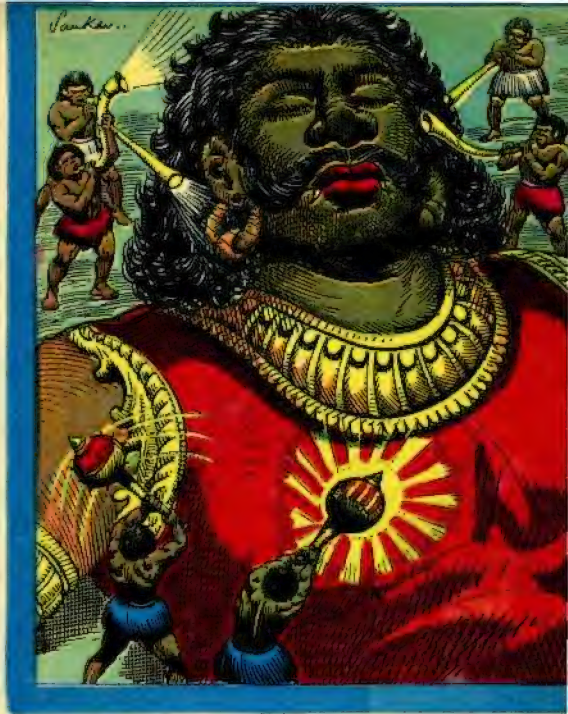
గదలతోనూ, రోకళ్ళతోనూ అతని కరీర మంతా బాదారు. కుంభకర్ణుడు నిద్రలేవక పోగా, కదలనైనా లేదు.

రాక్షసులకు మండి పోయింది. వాళ్ళు ఏనుగుల చేత కుంభకర్ణుణ్ణి తొక్కించారు. ఏవో పురుగులు పాకు తున్నట్టనిపించి కుంభ కర్ణుడు మేలుకున్నాడు. అతను లేచి కూర్చుని పెద్ద పెట్టున ఆపలించాడు.

కుంభకర్ణుడు నిద్రలేస్తూనే మాంసం తిని, మద్యం తాగి చుట్టూ కలయ జూసి, రాక్షసులతో, "మీరంతా వచ్చి సన్నెందుకు నిద్ర లేపారు? రావణుడికి క్షేమమేగదా? ఏదో విపత్తు వచ్చిపడి ఉంటుంది. అందుకే మీరింత తొందరపడి నన్ను నిద్ర లేపారు. సంగతేమిటో చెప్పండి," అన్నాడు.

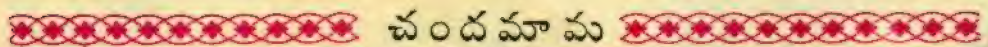
కుంభకర్ణుడు పడుకుంటే మూడు నెలలూ, అరు నెలలూ, ఒక్కొక్కప్పుడు తొమ్మిది నెలలు కూడా నిద్ర పోయేవాడు.

రావణుడి మంత్రి యూపాతు డనేవాడు కుంభకర్ణుడితో, "కుంభకర్ణా! పూర్వం దేవతల వల్ల కూడా కలిగి ఉండనంతటి భయం ఇప్పుడు మానవుల వల్ల కలిగింది. కొండలంతేసి వానరులు లంకను ముట్టడించి ఉన్నారు. సీతను ఎత్తుకు వచ్చినందు క్షామించి రాముడి పని చేశాడు. కొంత

కాలం క్రితం ఒక వానరుడు వచ్చి లంకను తగలబెట్టి, అక్షకుమారుణ్ణి చంపేశాడు. దేవతల నందరినీ జయించిన రావణుణ్ణి రాముడు కొన ప్రాణంతో విడిచిపెట్టాడు. ఏ దేవతలూ చెయ్యలేని పని ఇప్పుడా రాముడు చేశాడు," అన్నాడు.

తన అన్న అపజయ వార్త విని కుంభ కర్ణుడు కొపాద్రేకంతో గుడ్డు గుండ్రగా తిప్పతూ, "నేనా వానరసేననూ, రామ లక్ష్మణులనూ చంపేసి తరవాత రావణుణ్ణి చూస్తాను. రామలక్ష్మణుల రక్తం నేను తాగి, వానరుల రక్తం రాక్షసుల చేత తాగిస్తాను," అన్నాడు.

మహాదరుడనే రాక్షస ప్రముఖుడు కుంభకర్ణుడికి చేతులు జోడించి, "కుంభ కర్ణా, నీవు రావణుడి వద్దకు వచ్చి, ఆయన చెప్పేది విని, మంచి చెడ్డలు సరిగా ఆలోచించుకుని, అపైన శత్రువుల పైకి యుద్ధానికి పోతే విజయం పొందటానికి వీలుగా ఉంటుంది," అన్నాడు.

కుంభకర్ణుడు డండుకు సమ్మతించి రాక్షసుల సందరిని వెంట బెట్టుకుని రావణుడి ఇంటికి వెళ్ళటానికి సిద్ధమయ్యాడు. రాక్షసులు ముందు వెళ్ళి రావణుడి దర్శనం చేసుకుని, "మీ తమ్ముడు కుంభకర్ణుణ్ణి నిద్ర లేపాం? ఏమి శలవు? అతను తిన్నగా యుద్ధానికి వెళ్ళవచ్చునా? లేక ఇక్కడికి రావాలా?" అని అడిగాడు.

కుంభకర్ణుడు మేలుకున్నాడని విని రావణుడు సంతోషించి, "అతన్ని సగౌరవంగా ఇక్కడికే తీసుకురండి," అని రాక్షసులతో అన్నాడు. వాళ్ళు కుంభకర్ణుడి

వద్దకు తిరిగి వెళ్ళి రావణుడు రమ్మంటున్నాడని చెప్పారు.

కుంభకర్ణుడు రావణుడి ఇంటికి బయలుదేరాడు. అతను అంగ వేస్తుంటే భూమి దద్దరిల్లింది. దారి పొడుగునా ఎదురైన రాక్షసులతనకి సమస్కారాలు చేశారు. లంకా బయటి నుంచి అతన్ని చూసి వానరులు దడుచుకున్నారు. కొందరు వానరులు పారి పోసాగారు.

రాముడు కుంభకర్ణుణ్ణి చూసి విభీషణుడితో, "లంకలో పర్వతాకారమైన దీరు డొకడు కిరీటం ధరించి కనబడుతున్నాడే వివరతను? అతన్ని చూసి మన వానరులు పారిపోతున్నారు!" అన్నాడు.

"అతను కుంభకర్ణుడు. యుద్ధంలో ఇంద్రుణ్ణి, యముణ్ణి గెలిచినవాడు. రాక్షసులలో అంత పెద్ద శరీరం కలవాడు లేడు. అతని బలం సహజమైనది, వరాల పల్ల వచ్చినది కాదు," అన్నాడు విభీషణుడు.

పుధుచక్రవర్తి

వేనుడు తన దుష్టత్వాన్ని వదులుకోడని రూఢి చేసుకుని మునులు అతన్ని చంపేసి వెళ్ళిపోయిన ఆనంతరం, వేనుడి తల్లి సునీధ కొడుకు కోసం శోకించి, అతని కళేబరాన్ని చెడిపోకుండా కాపాడుతూ వచ్చింది.

వేనుణ్ణి చంపి వెళ్ళిన మునులు సరస్వతీ నదిలో స్నానం చేసి, అగ్ని హోత్రాలు వేల్చి, నది ఒడ్డున కూర్చుని సత్కథాగోష్టిలో కాలం వెళ్ళబుచ్చుతూండగా ఒకనాడు అనేకమైన ఉత్పాతాలు తోచాయి. రాజులెని కారణంచేత బంది పోటు దొంగలు విజృంభించి ప్రజలను దోచుకుంటారు. హత్యాకాండ కూడా సాగింది. అరాజకస్థితి ఏర్పడింది.

అలాటి స్థితి ఏర్పడటానికి కారణం ఆ మునులే గసక, దీని కేదన్నా ప్రతిక్రియ చేయాలని వారసుకున్నారు. అదిగాక

అంగుడి వంశం వేనుడితో అంతరించటం కూడా వారి కిష్టంలేదు. వేనుడి కళేబరాన్ని సునీధ కాపాడుతున్న సంగతి కూడా వారికి తెలిసింది. మునులు సునీధ వద్దకు వెళ్ళి, వేనుడి కళేబరం యొక్క తొడను మధించారు.

దాని ఫలితంగా వేనుడి తొడ నుంచి ఒక వికారాకారుడు పుట్టుకొచ్చాడు. వాడి శరీరం కాకి నలుపు. పొట్టివాడు. చిన్నచిన్న చేతులూ, చిన్నచిన్న పాదాలూనూ. వాడి కళ్ళూ, జుట్టూ ఎర్రగా ఉన్నాయి. వాడి పేరు బాహుకుడు. వాడు వినయంగా మునులకు సమస్కారం చేసి, "నన్నేం చెయ్యమన్నారు?" అని అడిగాడు. మునులు వాడితో "నిషీద" అన్నారు. "నిషీద" అంటే "కూర్చో" అని అర్థం. మునుల చేత "నిషీద" అని అజ్ఞాపించబడటం చేత వాడికి నిషాదు డనే పేరు వచ్చింది. వాడి

సంతతివాళ్ళు కొండల్లోనూ, అడవుల్లోనూ నివాసా లేర్పరచుకున్నారు.

బాహుకుడితో బాటు వేనుడి శరీరం నుంచి కల్మష మంతా బయటికి వచ్చిన మీదట, మునులు వేనుడి చేతులు మధించారు. వాటి నుంచి ఒక పురుమడూ, ఒక స్త్రీ పుట్టారు. వారిద్దరూ దేవాంశ సంభూతులుగా కనిపించారు. మునులా పురుమడికి పృథువు అని పేరు పెట్టారు. అతని కుడి చేతిలో చక్రమూ, కాలిలో పద్మమూ ఉన్నాయి. మునులు పృథువును రాజుగా అభిషేకించారు. అతని రాజ్యాభిషేకానికి సకల దేవతలూ కానుక లిచ్చారు. అతను

రాజలాంఛనాలూ, అలంకారాలూ ధరించి, తనతోనే పుట్టిన అర్చిస్సు అనే ఆమెను భార్యగా చేసుకున్నాడు.

పృథువు రాజైన మాత్రాన ప్రజల కష్టాలు తీరలేదు. వారు ఆకలితో మలమల మాడుతున్నారు. భూమి పైన మెతుకు లేదు. పృథుడు భూదేవి పైన ఆగ్రహించి, విల్లు పట్టి, బాణం సంధించి భూమిని కొట్టబోయాడు. భూదేవి భయపడి, గోవు రూపం ధరించి పారిపోసాగింది. పృథువు ఆమె వెంట పడ్డాడు.

“నన్నెందుకు చంప బూనుకున్నావు? స్త్రీ హత్య తగునా?” అని గోరూపం ధరించిన భూదేవి పృథువు నడిగింది.

“బ్రహ్మ ఇచ్చిన ఓషధుల నన్నిటిని మాయం చేసి, ప్రజలకు ధాన్యాదులు లేకుండా చేసిన నిన్ను చంపటం తప్పకాదు,” అన్నాడు పృథువు.

“నన్ను చంపి నివూ, నీ ప్రజలూ ఎలా బతుకుతారు?” అన్నది భూదేవి.

“నీ కొవ్వు ఆకలితో మాడే వారికి పెడతాను. నీ మాంసం తిని ప్రజలు బతుకుతారు,” అన్నాడు పృథువు.

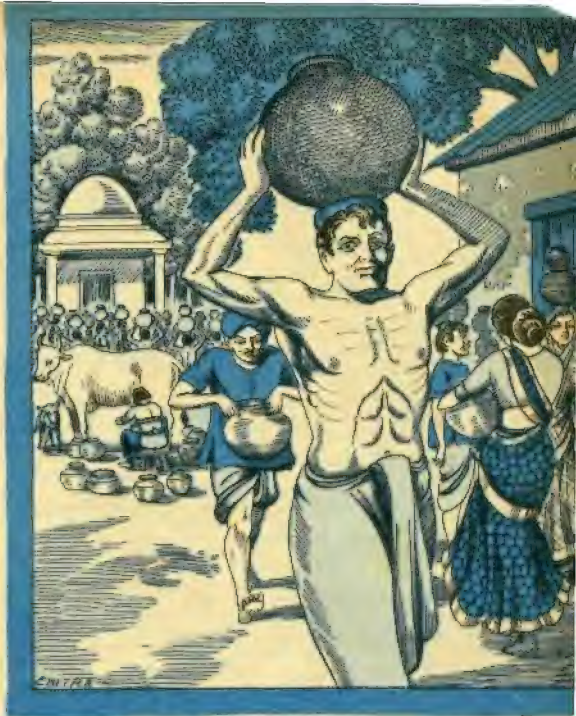
“రాజా, అగ్రహించక, నేను చెప్పేది శ్రద్ధగా విను. రాజులు నన్ను పరిగ పాలిం

చక, దొంగలు పెచ్చుమీరే దుస్థితి ఏర్పడి నప్పుడు బ్రహ్మ సృష్టించిన ఓషధు లన్ని టినీ నేను మింగాను. ఇప్పు డవి జీర్ణమై పోయాయి. తెనెటిగలు పూల నుంచి తెనె సంగ్రహించినట్టుగా, తెలివి గలవాడు దేని నుంచి అయినా సారం తీసుకోవచ్చు. మేధావంతులైనవారు అలాటి యోగాలనేకం అధివరకే కనిపెట్టారు. ఒక దూడనూ, పాత్రలనూ, పితకేవాళ్ళనూ తెచ్చావంటే, నేను జీర్ణించుకున్న ఓషధుల సారమంతా ఒక్కసారిగా నీ కిచ్చేస్తాను. నన్ను చదు నుగా దున్ని, వర్షంలేని ఋతువులలో కూడా నీటి మడుగులు ఏర్పాటు చేసుకో, నీ ప్రజలకు సమృద్ధిగా అన్నం ఇస్తాను," అన్నది భూదేవి.

ఆ మాట విని పృథువు తృప్తిపడి, మనువును దూడగా చేసి, తానే స్వయంగా ఆ అవును పితకాడు.

అతని కోరిక తీరింది. అవుసాలతో ప్రజలు తృప్తిచెందారు.

తరవాత పృథువు భూమి యావత్తూ సమంగా దున్నించి, పృవసాయం ప్రారంభించి; గ్రామాలూ, పురాలూ, పట్టణాలూ మొదలైనవి నిర్మింపజేసి ప్రజలకు క్రమ జీవితం ఏర్పాటు చేశాడు.

తరవాత పృథుచక్రవర్తి బ్రహ్మవర్త మనబడే మనుక్షేత్రంలో అశ్వమేధ యాగాలు చేయ తలపెట్టి, తొంభైతొమ్మిది అశ్వమేధాలు చేశాడు.

ఇంద్రుడి కిది నచ్చలేదు. నూరు యజ్ఞాలు చేసిన వారికి ఇంద్రత్వం లభిస్తుంది. అందుకే ఇంద్రుడికి శతమఘు డని పేరు.

పృథువు నూరో అశ్వమేధానికి ఉపక్రమించటం చూసి, దాన్ని కొనసాగనిస్తే తన ఇంద్ర పదవికి తప్పక ఎనరు వస్తుందని భయపడి, ఇంద్రుడు నూరవ యాగాశ్వాన్ని అపహరించి తీసుకుపోసాగాడు.

ఈ సంగతి అత్రిమహముని కనిపెట్టి, పృథువు కొడుకును పిలిచి, "ఇంద్రుడు యాగాశ్వాన్ని ఎత్తుకుపోతున్నాడు చూడు," అని చెప్పాడు.

విల్లూ, బాణాలూ తీసుకుని అ కుర్రవాడు వెంటపడే సరికి ఇంద్రుడు గుర్రాన్ని పదిలి మాయమైపోయాడు.

గుర్రాన్ని తిరిగి తీసుకువచ్చిన పృథువు త్రుడికి విజితాశ్వుడనే పేరు వచ్చింది. కాని ఇంద్రుడా అశ్వమేధాన్ని కొనసాగనివ్వక మళ్ళీ యాగాశ్వాన్ని కాజేశాడు. పృథువుకు పట్టరాని అగ్రహం వచ్చింది. అతను యజ్ఞదీక్షతో ఉండే ఇంద్రుణ్ణి చంపేస్తానని బయలుదేరాడు.

అప్పుడు బ్రహ్మ ప్రత్యక్షమై, "నాయనా, నీవు ఇంద్రుణ్ణి చంపటమేమిటి? నీవు యాగం చేస్తే రావలసిన దేవతలు ఇతని కిందివారే గదా! తొంభై తొమ్మిది అశ్వమేధాలు చేశావు. అంతటితో

తృప్తిపడి ఈ నూరవ యాగాన్ని విరమించుకో," అంటూ ఇంద్రుడికి పృథువుకూ సంధి చేశాడు.

తరవాత పృథువు యజ్ఞశాల నుంచి పురానికి తిరిగి వచ్చాడు. అతను చాలా కాలం తన ప్రజలకు సమస్త సుఖాలూ కలిగేలాగా రాజ్యం చేశాడు. అతను నివసించినది గంగా యమునా మధ్య దేశం లోనే అయినప్పటికీ సప్తద్వీపాలనూ పాలించాడు. ప్రజలకు అనుకూలించే ధర్మశాసనాలు చేశాడు. చివర కతను వృద్ధదశలో రాజ్యాన్ని కొడుకులకు ఇచ్చేసి, తన భార్యతో సహా అరణ్యానికి వెళ్ళి వానప్రస్థాశ్రం స్వీకరించాడు.

పృథువు అనంతరం విజితాశ్వుడు చక్రవర్తి అయి కూడా తన తమ్ములకు మూడు దిక్కుల రాజ్యం ఇచ్చేసి తాను వారి పైన సార్వభౌముడుగా ఉంటూ రాజ్య మేలాడు.

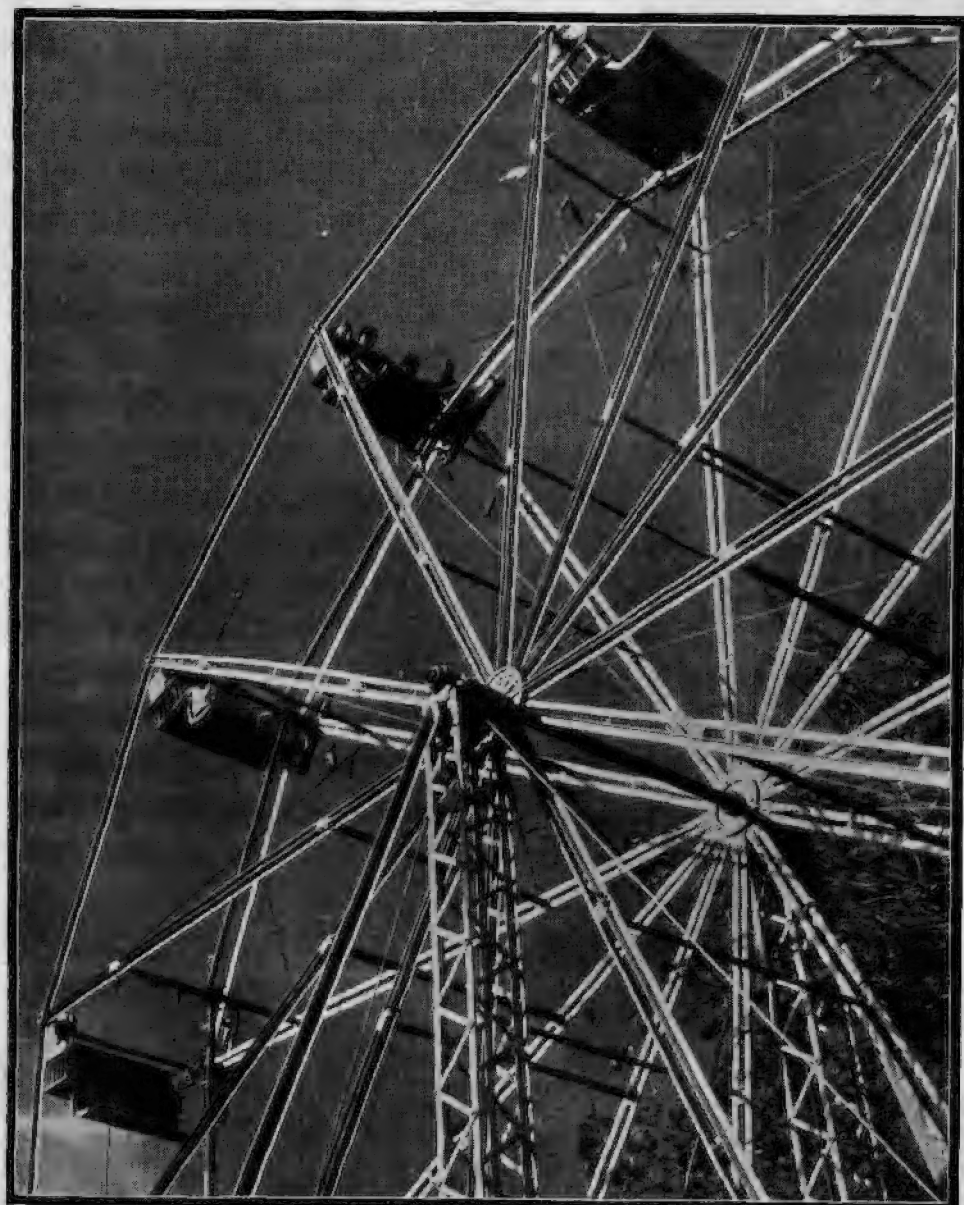

వీటిని అఫ్రికా వారు “రువెంజోరి” (వర్షకారకం) అంటారు. ఈ కొండలలో ఎవరూ ఉండరు. అస్తమానమూ పాగమంచూ, చలి ఉంటుంది. చెట్లన్నీ నీరు ఓడుతూ ఉంటాయి. అంతటా నిశ్శబ్దం ఆవరించి ఉంటుంది. మామూలు చెట్లై ఇక్కడ రాక్షసి ప్రమాణంలో పెరుగుతాయి; ఇందుకు కారణం తెలియదు. నేల అంతా పాచిమొక్కల మయంగా ఉండి, పాకుడు వాసన వెద జల్లుతూంటుంది. వాటిలో మూడేసి అడుగుల నిడివిగల పురుగులుంటాయి. ఇక్కడికి వెళ్ళిన వారికి మరో లోకంలో ఉన్నట్టు భావన కలుగుతుంది.

ఈ పర్వతాలు అఫ్రికాలో భూమధ్యరేఖ పైన, బుగాండా, కాంగోల సరిహద్దులు కలిసేచోట ఉన్నాయి. 60 మైళ్ళు పొడవుగా, 30 మైళ్ళు వెడల్పాగల ప్రదేశాన్ని ఆక్రమించిన ఈ కొండల శిఖరాల మీద ఎల్లప్పుడూ మంచు ఉంటుంది; హిమాని నదాలుకూడా ఉన్నాయి. శిఖరాల ఎత్తు ఇంచుమించు 16,000 అడుగులు.

ఈ పర్వతాలలో మనిషికి హని కలిగించే జంతువులు ఏనుగులూ, చిరుత పులులూనూ. ఇంకా అనేకమైన జంతువులు కూడా ఉన్నాయి. అందులో కొన్ని వింత ప్రాణులు. అవి మరెక్కడా ఉండవు. వాటిలో ఒకటి “కొండ కుందేలు.” ఇది చూడటానికి కొద్దిగా కుందేలును పోలి ఉంటుంది గాని వాస్తవానికి కుందేలు జాతికి చెందినది కాదు; ప్రాచీన ఏనుగులకూ, ఖడ్గమృగాలకూ చెందినది. ఇది ఉచ్చస్వరంలో కూత పెడుతుంది. ఇది కాక ఇక్కడ ఒక చిత్రమైన ఊసరవెల్లి ఉన్నది. దాని నుదురున మూడు కొమ్ములుంటాయి. (బొమ్మ చూడండి.)

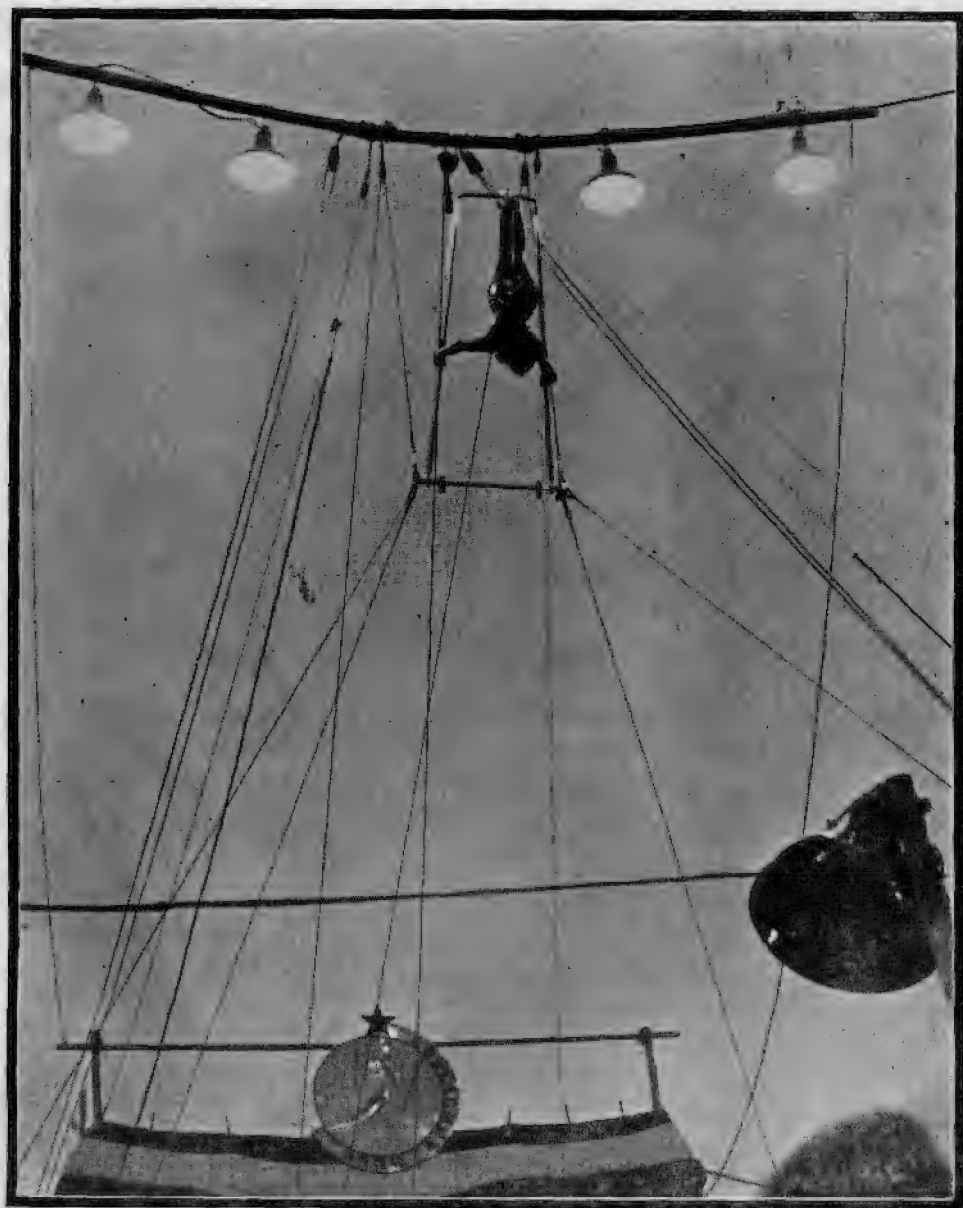

జహంతు
పొందిన వ్యాఖ్య

తి బ్రిట్ సైకి

పంపినవారు :
బి. ఎస్. దేవి, పాలకొల్లు

బహుమతి
పొందిన వ్యక్తి

కచ్చిలే కిందికి

పండినవారు :
బి. ఎస్. దేవి, సాలక్ష్మి

ఫోటోవ్యాఖ్యల పోటీ :: బహుమానం రు. 10 లు

ఈ ఫోటోల వ్యాఖ్యలు 1965 ఫిబ్రవరి నెల సంచికలో ప్రకటింపబడును.

★ పై ఫోటోలకు సరిబస వ్యాఖ్యలు ఒక్క మాటలోగానీ, చిన్న వాక్యంలోగానీ కావాలి. (రెండు వ్యాఖ్యలకూ సంబంధం వుండాలి.)

★ డిసెంబర్ నెల 20-వ తేదీలోగా వ్యాఖ్యలు మాకు చేరాలి. తరువాత చేరే వ్యాఖ్యలు ఎంత మాత్రమూ పరిశీలించబడవు.

★ మాకు చేరిన వ్యాఖ్యలలో అత్యుత్తమంగా వున్న సెప్టుకు (రెండు వ్యాఖ్యలకు కలిపి) రు. 10/లు బహుమానం.

★ వ్యాఖ్యలు రెండూ పోస్టుకార్డు పైన వ్రాసి, ఈ అడ్రసుకు పంపాలి:-చందమామ ఫోటో వ్యాఖ్యల పోటీ, మద్రాసు-26.

డి సెం బర్ నెల పోటీ ఫలితాలు

మొదటి ఫోటో : తిప్పితే పైకి

రెండవ ఫోటో : తప్పితే కిందికి

పంపినవారు : బొండా సుబ్బారావు,

స/ం భి. శ్రీరామచంద్రమూర్తి, పాలకొల్లు (ప. గోదావరి జిల్లా)

బహుమతి మొత్తం రు. 10/- ఈ నెలఖాతంలోగా పంపబడుతుంది.

అమృతాంజనం

వాడి శీఘ్రంగా నివారణ పొందండి

స్త్రీవికంగా ఉండే బారమ నివారణ చేసుకోడానికి ఈ రికేతు మందులు ఎందుకు వుచ్చుతుంటారు? నోప్పి ఉన్న చోటు మీద అమృతాంజన్ రాసి ఆమోమంగా శీఘ్రంగా నివారణను పొందండి. ఏ ఆపాయం లేకుండా బెణుకులకు శరదరాల నొప్పులకు శలనాన్ని కి ఇంకా కీళ్ల నొప్పులకు ఆమోమంగా గుణమిచ్చే అమృతాంజన్ 10 రకాల బొప్పెదాలు చేరిన మందు. అమృతాంజన్ గుండెబలుకు సాధారణ బలుకులకు కూడా మంచి మందు. కొంచెం కొంచెం చేపయోగించవలసి ఉంటుంది. కాల్చి ఒక నీసా మీ కుటుంబానికి కలిపి నెలలు తరచు వస్తుంది. అవసరానికి ఎప్పుడూ అమృతాంజన్ ఉంచుకోండి. అమృతాంజన్ 70 ఏళ్ల ప్రసిద్ధిని పొందిన నమ్మకమైన గృహ బాషరం.

అమృతాంజన్ నొప్పుల జలుబుల నివారణకు 10 రకాల బొప్పెదాలు చేరిన మందు

బెణుకునొప్పి
ఎంత ఎక్కువగా ఉన్నా
బెణుకునొప్పి తగ్గదా!

అమృతాంజన్ రిమిడెడ్,
మద్రాసు - బొంబాయి - కలకత్తా - ఢిల్లీ

JWT/AM/2819

మీ దగ్గు
త్వరగా
పోవును

పాత మరియు
గొంతుగ నొప్పిక

పెప్స్

మీరు తీసుకోండి

పెప్స్ను చప్పరించి, నొప్పిని నివారించే వర్షను
జరుపునట్టి అందలి శమనకరమైన ఆవిరులను
పొందండి. అవి గొంతుగ నొప్పి, బ్రోంకైటిస్
దగ్గు మరియు జలుబును గలిగించే క్రిములను
చంపుటకు సహాయపడును. పెప్స్ త్వరగా
నివారణను గలిగించును.

PPY-63 TEL

ఇందులో హానికరమైన
టెషులు లేవు.
పిల్లలకు సురక్షితంగా
ఇవ్వవచ్చును.
బ్రోంకైటిస్,
గొంతుగ నొప్పి,
పడిశెము,
అధిక కఫము,
జలుబులు
మరియు దగ్గులను
త్వరగా నివారించును.
మందుల వ్యాపారులందరివద్ద
అమ్మబడుచున్నది.

సి.ఇ. ఫుల్ ఫోర్డ్ (ఇండియా) ప్రైవేట్ లి.

ఆంధ్రప్రదేశ్ డిస్ట్రిబ్యూటర్లు :

M/s. వినోద్ అండ్ కో.,

పోస్టు బాక్సు నం. 148,

హైదరాబాదు - 12.

**తీర్తి వంటలకు శ్రేష్ఠమైన
నూనెలు**

అగ్గిమార్కు కాబడిన
**ఎ.యస్.బ్రాండ్
బాదుపప్పు
నూనె**

అగ్గిమార్కు కాబడిన
మేన్డన్ బ్రాండ్.....

నువ్వులనూనె

- గోదావరి డెల్టా నువ్వులనుండి అరిగిగ్నకర
మగు ప్రత్యేక పద్ధతులతో తయారుకాబడినవి.
- రుచిరంగు, సువాసన లతో అల్పపంట పదార్థ
ములను అమితమగు రుచివంతముగ చేయును.
- డోలేగాయలను చాలకాలము నిలుపవలయుచును
ముక్కును మెత్తబడలేదువు, బూజుపట్టలేదువు.
- తలకు వాడిన యెడల మెదడుకు పలుప చేయును.
పెంట్లు కలను బాగుగా పెరుగునట్లు చేయును.
- 16, 4, 2 కి.గ్రా. డబ్బాలలో పేకింగు చేయబడుచున్నవి.

డిస్ట్రిబ్యూటర్లు :

M/s. యిమ్మిడి శెట్టి రామకృష్ణయ్య సన్సు

బరంపురం : ఫోన్ నెం. 43

M/s. అశోక్ స్టోర్సు

183, శరత్ చౌక్ రోడ్, కలకత్తా - 26

M/s. శ్రీనివాస స్టోర్సు

మాలేగోడాం, కటక్

MFRS, అంబత్లీ సుబ్బన్నాగారి నామకర్త

చూస్తూండగానే!
పారీ మిఠాయిలు
మటుమాయమై
పోతున్నాయి!

పారీ మిఠాయిలు లేకుండా ఒకక్షణం ఉండలేకపోతే మమ్ము ఎందుకు నిందించడము? దీనికి కారణమేమంటే: వాటి మంచి పుష్టికరమైన రుచి, ఏదైనప్పటికీ పారీ మిఠాయిలతో జీవితం ఒక అటగా గడిచిపోతుంది. చిల్లరగానో లేక అందంగా అచ్చు వేయబడిన డబ్బాలుగానో కొనడానికి బయలుదేరండి. మీరు మీ కుటుంబము బంధువులతోబాటు తిన ఆనందించండి.

వీటిని వాడారా? రెమన్ బార్లీ కోకోనట్స్ జింజెర్ క్యాప్స్ డెవాన్ క్రీమీ టాఫీ లాక్టోబాన్ బాన్స్

పారీస్ మంచి
మిఠాయిలను
తయారుచేవారు

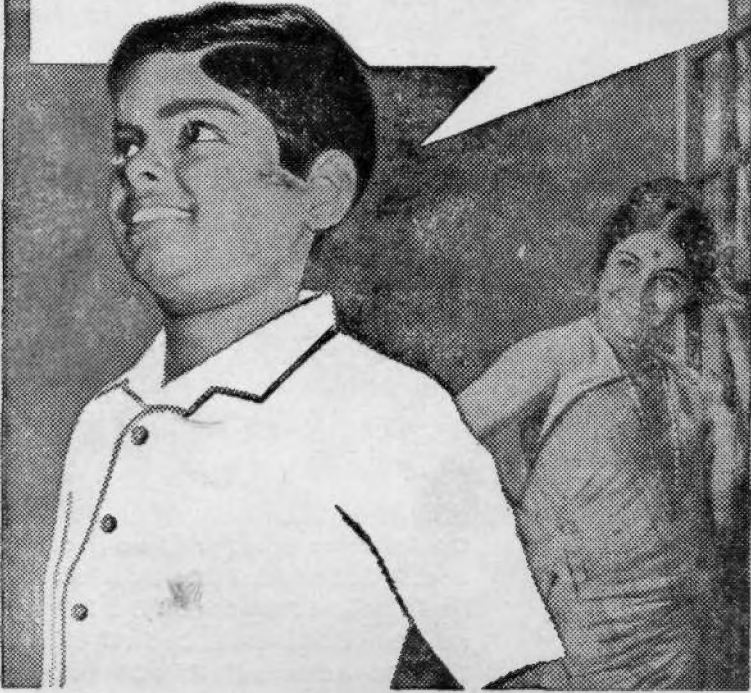
పారీస్ కన్ ఫెక్షనరీ లిమిటెడ్ మద్రాసు

ARTIPRS 2789

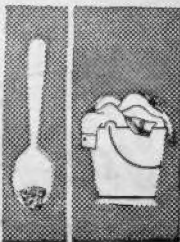
స్కూలు వద్ద ప్రతి దినము చుట్టుకుగా వుండడం ముఖ్యం...

టినోపాల్ ఆదనపు తెలుపుదనము నిచ్చును-

తెల్లటి బట్టలకు అందమును చేకూర్చును

తన చిన్నపిల్లవాడిని గురించి ఆమె ఎంతో గర్వస్తుంది. ఆతడు రూపములోను, చదువులోను-ఎంతో చక్కగా వుంటాడు. అతని బట్టలు ప్రతిరోజు ఎంతో తెల్లగా- టినోపాల్ వల్ల వుంటాయి.

ఆబడున కడిగేటప్పుడు, కొద్ది టినోపాల్ నేస్తే, వర్షం, బ్రాజర్లు, చీరలు, డ్రాకోలు, దున్నెలు—మీ అన్ని తెల్లటి బట్టలకు ఎంతో అద్భుతమైన వ్యత్యాసం కలుగుతుంది. అయితే, దాని బట్టిడు ఎంతో అపుత్యం! బట్టలు ఒక నెలకైనా కూడ అవదు!
అందమైన తెల్లటి బట్టలకొరకు ప్రతిరోజు టినోపాల్ నే వాడండి! ప్రతిరోజు అందమైన బట్టలను దరించువాడు టినోపాల్ నే వాడతాడు. టినోపాల్ అడుగున నైంటికో వర్షంత్రకారము తెల్లదనము నిచ్చును....ఇది ముఖ్యముగా నూలు బట్టలకు అత్యంతమైన తెలుపుదనము నిచ్చును మరియు టెరిబిల్, శర్టీ, ఫూల్ తదితర బట్టలకు ఏ విధమైన హాని కలుగజేయదు.

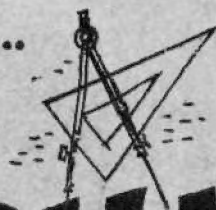

టినోపాల్, టె.ఆర్. గ్లొబల్ ఎస్.ఎం. జాతీ, పుల్లెనెండ్ వారి నిత్యము రేణువిన ప్రతిరోజు

మహారాష్ట్ర గ్లొబల్ రిసెర్చ్, పి.ఎ. రోడ్ 960, బొంబాయి-1, టి.ఎ.

Shilpi SGT-49 TEL

FOR PRECISION IN...

Colour Printing

By Letterpress...

...Its B. N. K's., superb printing
that makes all the difference.

Its printing experience of
over 30 years is at the
back of this press superbly
equipped with modern
machineries and technicians
of highest calibre.

B. N. K. PRESS PRIVATE LIMITED.

CHANDAMAMA BUILDINGS,

MADRAS-26